

landbouw

- 8.1. Algemeen.
- 8.2. Sociaal-economisch overzicht.
  - 8.2.1. Aantal bedrijven en bedrijfs grootte.
  - 8.2.2. Grondgebruik.
  - 8.2.3. De landbouwsectoren.
  - 8.2.4. Agrarische beroepsbevolking.
- 8.3. Toekomstige ontwikkelingen.
  - 8.3.1. Aantal bedrijven en bedrijfs grootte.
  - 8.3.2. Grondgebruik.
  - 8.3.3. Landbouwsectoren.
  - 8.3.4. Agrarische beroepsbevolking.
- 8.4. Enquête agrarische bedrijven.
  - 8.4.1. Algemeen.
  - 8.4.2. De enquête.
- 8.5. De geschiktheid van de bodem voor akker- en weidebouw.
  - 8.5.1. Inleiding.
  - 8.5.2. Geschiktheid van de bodem voor akkerbouw.
  - 8.5.3. Geschiktheid van de bodem voor weidebouw.
- 8.6. Landbouw en landschap.
- 8.7. Conclusies.

8.1. ALGEMEEN.

De landbouw is verreweg de oudste en ruimtelijk de meest omvangrijke menselijke aktiviteit in het buitengebied en bepaalt daarmee goeddeels het landelijk milieu.

Tot aan het eind van de vorige eeuw werd het agrarisch gebruik van de grond voornamelijk bepaald door de natuurlijke mogelijkheden. Wijzigingen in de structuur van de landbouw voltrokken zich derhalve slechts zeer geleidelijk.

Met de ontwikkeling van de techniek sinds het begin van deze eeuw, werd de wisselwerking tussen natuurlijke terreingesteldheid en grondgebruik in vele opzichten doorbroken. Het gevolg was, dat zich in de landbouw structurele processen voordeden, die in technisch, economisch en sociaal opzicht tot ingrijpende wijzigingen hebben geleid.

Aanvankelijk verliepen deze processen betrekkelijk langzaam, doch na de 2e wereldoorlog werden zij enorm versneld.

In dit hoofdstuk wordt eerst een overzicht gegeven van de ontwikkelingen, die zich in Valkenswaard in de afgelopen jaren in de landbouw hebben voorgedaan.

Vervolgens wordt ingegaan op de ontwikkelingen, die zich, naar het zich laat aanzien, in de toekomst in de landbouw zullen voordoen, en op de enquête, die onder de agrariërs in het buitengebied is gehouden.

Voorts wordt de geschiktheid van de bodem voor de verschillende vormen van landbouw besproken, alsook de relatie tussen landbouw en landschap.

8.2. SOCIAAL-ECONOMISCH OVERZICHT.

8.2.1. AANTAL BEDRIJVEN EN BEDRIJFSGROOTTE.

In de periode 1955-1970 daalde het aantal bedrijven aanzienlijk namelijk van 436 in 1955 tot 171 in 1970. Daarbij nam het aantal grotere bedrijven (bedrijven > 10 ha) toe. Bedroeg in 1955 het aantal bedrijven in de grootteklasse 10 - 20 ha nog 16% (70 bedrijven) van het totaal aantal bedrijven, in 1970 was hun aandeel gestegen tot 51% (87 bedrijven). In de grootteklas-

se van 20 - 50 ha nam het aantal bedrijven toe van 14 (3% van het totaal aantal bedrijven) in 1955, tot 21 in 1970 (12% van het totaal aantal bedrijven). Het aandeel van de bedrijven in de grootteklasse 5 - 10 ha bleef constant, hoewel het aantal absoluut daalde van 104 in 1955 tot 42 in 1970. In de grootteklassen 1 - 3 en 3 - 5 ha was er een teruggang van het aandeel in het totaal aantal bedrijven, respectievelijk van 12% naar 6% en van 6% naar 3,5%.

De afname van het aantal bedrijven is dus vooral het gevolg van de opheffing van overwegend kleine bedrijven (bedrijven < 10 ha).

In de periode 1970-1973 heeft deze tendens zich, zij het in mindere mate dan voordien, voortgezet, onder meer als gevolg van stadsuitbreiding en sanering van minder rendabele agrarische bedrijven.

Thans neemt de tendens tot bedrijfsbeëindiging door sanering sterk af, onder meer door de betere rentabiliteit van de aangepaste landbouwbedrijven.

8.2.2. GRONDGEBRUIK.

In de periode 1959-1971 nam de oppervlakte cultuurgrond af van 2.523 ha tot 2.075 ha.

Bouwland Een bijzonder sterke vermindering trad op in de oppervlakte akkerbouwland: was in 1959 nog 1.410 ha aanwezig, in 1971 was de oppervlakte bouwland verminderd tot 646 ha.

Daarbijtraden ook verschuivingen op in de soorten gewassen, die werden verbouwd. In 1959 werd nog ongeveer 80% van de oppervlakte bouwland beteeld met granen. Thans bestaat de teelt van gewassen voor ongeveer 33% uit granen, voor 5% uit aardappelen, voor 5% uit suikerbieten, voor 50% uit snijmais en voor 7% uit overige gewassen.

Grasland In tegenstelling tot de oppervlakte bouwland is het grasland-areaal in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Thans neemt dit echter weer af, omdat de ruwvoederwinning voor rundvee meer en meer vervangen wordt door de teelt van het voedergewas snijmais.

Tuinbouw Het tuinbouwareaal daalde in de periode 1950 - 1971 met 34 ha tot een oppervlakte van 25 ha.

8.2.3. DE LANDBOUWSECTOREN.

Vanaf ongeveer 1965 zijn de vanouds voorkomende gemengde bedrijven steeds meer ontmengd en gespecialiseerd. Hierdoor is het aantal bedrijfstakken per bedrijf verminderd en de omvang van de overblijvende produktietakken per bedrijfstak sterk vergroot. De ontwikkeling van de techniek en de snelle toepassing hiervan, hebben de arbeidsproduktiviteit in dit gebied sterk opgevoerd. Dit heeft geleid tot een aanzienlijk grotere produktie-omvang zowel per bedrijf, als per arbeidskracht, waardoor de arbeidsproduktiviteit in relatie tot andere landbouwgebieden enorm is gestegen.

Deze stijging is vooral gerealiseerd in de veehouderijsector, door toename van het aantal dieren.

Rundveehou- Uit landbouwtellingen van het C.B.S. blijkt dat in Valkenswaard- derij de rundveestapel in de periode 1955-1972 bijna is verdubbeld. Over de totale periode steeg het aantal stuks jongvee met 56%, de hoeveelheid melkkoeien met 100% en het aantal stuks mest- en weidevee met 150%.

In deze periode is het aantal bedrijven met rundvee aanzienlijk teruggelopen, namelijk van 244 in 1955 tot 117 in 1972. De gemiddelde rundveebezetting per bedrijf steeg daardoor van 9,0 in 1955 tot 34,1 in 1972.

Parallel met de uitbreiding van de rundveestapel vond een uitbreiding van het aantal hectaren blijvend grasland plaats van 1.056 ha in 1959 tot 1.275 ha in 1972.

Varkenshou- Naast de rundveehouderij is de varkenshouderij de belangrijkste- derij peiler geworden waarop de agrarische activiteiten in Valkenswaard steunen. De groei van de varkenshouderij zette in omstreeks 1960. Sindsdien nam het aantal varkens toe met ongeveer 245%, terwijl het aantal bedrijven daalde met 60%. Gezien de stijging van de gemiddelde varkensbezetting per bedrijf van 12,1 in 1955 tot 163,3 in 1972 blijkt evenals in de rundveehouderij, ook hier een tendens naar grotere eenheden, in de vorm van veredelingsbedrijven.

- Akkerbouw Doordat de mogelijkheden in de rundvee- en varkenshouderij gunstiger waren dan in de akkerbouw, is de ontwikkeling van de akkerbouw hierbij achtergebleven. In 1971 bedroeg het aandeel van de akkerbouwbedrijven, waar 60% van de berekende arbeidsbehoefte voor akkerbouwgewassen werd gebruikt, slechts 7% van het totaal aantal bedrijven, terwijl door hen slechts 6% van de cultuurgrond als akkerbouwgrond in gebruik was. Het aandeel van de veeteelt-akkerbouwbedrijven, die 20-60% van de berekende arbeidsbehoefte voor veeteelt en voor akkerbouw gebruikten, bedroeg in 1971 nog 10,6% van het totaal. Absoluut daalde hun aantal van 30 in 1968 tot 18 in 1971, terwijl de oppervlakte cultuurgrond, bij hen in gebruik als akkerbouwgrond, daalde van 243 ha in 1968 tot 92 ha in 1971.
- Pluimveehouderij De ontwikkeling van de pluimveehouderij wordt in Valkenswaard vooral gekenmerkt door een sterke daling van het aantal bedrijven, het ontstaan van steeds grotere eenheden en ten gevolge van de grote conjunctuurgevoeligheid vrij grote schommelingen in de pluimveestapel. Ondanks de daling van de pluimveestapel steeg, door de daling van het aantal bedrijven, het gemiddelde aantal hoenders per bedrijf van 245 in 1960 tot 2.170 in 1972.
- Tuinbouwsector Vanuit het gemengde bedrijf hebben zich in de loop der tijden zuivere tuinbouwbedrijven ontwikkeld, welke zich gespecialiseerd hebben in de teelt van enkele veredelde produkten. In tegenstelling tot elders in Noord-Brabant liep de oppervlakte van de sector "groente in de open grond" in Valkenswaard sterk terug. De daling zette in omstreeks 1966 en duurt nog steeds voort. Het aantal bedrijven daalde echter ook en wel zodanig, dat het aantal ha per bedrijf constant bleef. De glastuinbouw is van ondergeschikte betekenis. Ze is niet aan schommelingen onderhevig en bevindt zich op één constant niveau. De fruitteelt vertoonde, voor wat betreft het areaal pit- en steenvruchten, relatief een daling. De gemiddelde oppervlakte per bedrijf gaf echter een zodanige stijging te zien, dat hier duidelijk sprake is van een schaalvergroting. Het areaal kleinfruit nam af en is nog maar nauwelijks van betekenis. De bloemkwekerijgewassen raakten in Valkenswaard duidelijk op de achtergrond.

De oppervlakte, waarop boomteelt werd bedreven, nam in de periode 1960-1972 toe met + 4 ha. Deze groei ging gepaard met een toename van het aantal boomteeltbedrijven.

8.2.4. AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING.

Onderstaande tabel geeft een inzicht in het verloop van het aantal mannelijke arbeidskrachten:

	Vaste ¹⁾ mannelijke agrarische beroepsbevolking			
	<u>1962</u>	<u>1965</u>	<u>1970²⁾</u>	<u>1972</u>
Bedrijfshoofden	244	163	132	137
Meewerkende zoons	--	29	22	21
Overige gezinsar- beidskrachten	66	3	3	3
Vreemde arbeids- krachten	16	10	1	6
	<u>326</u>	<u>205</u>	<u>158</u>	<u>167</u>

1) Het gehele jaar 3 à 4 of meer dagen per week werkzaam op het bedrijf.

2) Vanaf 1970 exclusief bedrijven met minder dan 10 standaardbedrijfseenheden.

Uit de tabel blijkt een daling van het aantal bedrijfshoofden met 46%. Dit betekent onder meer, dat het aantal éénmansbedrijven tot 1970 sterk is gedaald. Overige gezinsarbeidskrachten maken nog maar nauwelijks deel uit van de agrarische bedrijven. In 1973 hadden in Valkenswaard 103 personen hun hoofdberoep in de landbouw. Deze 103 agrariërs exploiteerden gezamenlijk + 1.775 ha cultuurgrond. Voorts was nog + 300 ha cultuurgrond in gebruik door personen, die hun hoofdberoep buiten de landbouw hadden.

8.3. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN.

8.3.1. AANTAL BEDRIJVEN EN BEDRIJFSGROOTTE.

Om de produktieomvang per bedrijf en van de verschillende produktierichtingen te kunnen beoordelen heeft het landbouwecono-

misch Instituut het begrip standaardbedrijfseenheden (s.b.e.) ingevoerd. * Een hoeveelheid van 100 s.b.e. komt ongeveer overeen met de productieomvang, die door één man kan worden gerealiseerd. In 1968 waren 100 s.b.e. gelijk aan f 20.000,-- netto toegevoegde waarde.

In 1970 bezat circa 55% van de agrarische bedrijven nog een totaal aantal standaardbedrijfseenheden van minder dan 100. Het is dan ook waarschijnlijk, dat de tendens tot afname van het aantal bedrijven zich ook in de toekomst, nog zal voortzetten. Ongetwijfeld zal ook de voortgaande vermindering van de oppervlakte cultuurgrond - ondermeer als gevolg van de uitbreiding van Valkenswaard - hiertoe bijdragen.

Erg spectaculair zal de vermindering van het aantal bedrijven overigens niet zijn, omdat specialisatie en intensivering ook voor de kleinere bedrijven gunstiger perspectieven bieden. In de periode 1970-1973 kon al een tendens tot afname van bedrijfsbeëindiging door sanering worden waargenomen.

Een verdere vermindering van het aantal bedrijven betekent niet dat de resterende bedrijven sterk zullen kunnen groeien. Veelal zullen vrijkomende gronden namelijk afkomstig zijn van overwegend kleine agrarische bedrijven.

8.3.2. GRONDGEBRUIK.

In de afgelopen 25 jaar is binnen de gemeente Valkenswaard het graslandareaal ten koste van de oppervlakte akkerbouwgronden duidelijk toegenomen. Het ligt in de verwachting dat deze tendens zich in de komende jaren nog zal voortzetten (uitbreiding van de melkveehouderij), zij het in veel geringere mate dan voorheen, omdat ook op het gebied van de akkerbouw gunstiger mogelijkheden liggen, door de teelt van snijmais, suikerbieten en aardappelen.

* De standaardbedrijfseenheden zijn verhoudingsgetallen, die gebaseerd zijn op de hoogte van de factorkosten per ha. gewas of per diersoort bij een moderne bedrijfsvoering.

Ter oriëntatie: 1 melkkoe = 2,5 s.b.e.; 1 fokzeug = 1,6 s.b.e.; 1 ha. graan = 3 s.b.e.; 1 ha. suikerbieten = 6,5 s.b.e.

Ten aanzien van de tuinbouwgronden kan worden opgemerkt, dat de oppervlakte daarvan - gezien de waarschijnlijke gerichtheid van de produktie op de plaatselijke markt - niet verder zal krimpen.

8.3.3. LANDBOUWSECTOREN.

Door de ontwikkeling van de techniek (mechanisering, automatisering) en de snelle toepassing daarvan, is de arbeidsproductiviteit in de afgelopen jaren zeer sterk opgevoerd. Dit heeft geleid tot een aanzienlijk grotere produktie-omvang, zowel per bedrijf als per arbeidskracht, waardoor de arbeidsproductiviteit in relatie tot andere landbouwgebieden enorm is gestegen. Voor de komende 10 jaar mag worden verwacht dat deze ontwikkelingen in versnelde mate doorgaan, waardoor de inkomens uit de agrarische bedrijven naar verwachting meer zullen stijgen dan in andere landbouwgebieden van Nederland.

De van oudsher gemengde bedrijven hebben zich steeds meer ontwikkeld tot gespecialiseerde rund, varkens- en pluimveehouderijbedrijven. Het is waarschijnlijk, dat ook in de komende jaren vele agrarische bedrijven tot bedrijfsvereenvoudiging d.w.z. tot vermindering van het aantal produktietakken zullen overgaan. In verband met de sterke prijs- en opbrengstschommelingen brengt specialisatie evenwel grote risico's met zich mee, zodat het op grote schaal ontstaan van volledig gespecialiseerde bedrijven niet is te verwachten.

Gezien de ontwikkelingen in de afgelopen jaren zal de uitbreiding van de melkveehouderij en de veredeling zich in de komende jaren doorzetten. Het is echter niet waarschijnlijk, dat de uitbreiding van het aantal dieren in de veredelingssector, in verband met afzetmogelijkheden en mestproblemen, in de voor ons liggende periode even sterk zal zijn als in het recente verleden.

Als gevolg van groei en concentratie in de verdelingslandbouw kunnen zich in Valkenswaard in de toekomst mestoverschotten, stankhinder en water- en bodemverontreiniging voordoen. Vooral als zich op korte afstand van elkaar verdelingsbedrijven bevinden, kunnen zich lokaal mestoverschotten vormen, omdat in

de directe omgeving geen afzet te vinden is.

Uit studies ten behoeve van het Streekplanproject Midden- en Oost-Brabant is gebleken, dat er in 1971 in Valkenswaard, met betrekking tot het mestvraagstuk, een evenwichtssituatie bestond. Ook in 1974 was er in Valkenswaard nog geen sprake van een mestoverschot. Wel vormt op diverse plaatsen de stank, gevolg van vergroting van eenheden en specialisatie in de verschillende verdelingstakken, een probleem.

Ten aanzien van de tuinbouwsector kan worden gezegd, dat zich voor wat betreft de vollegrondsgroenteteelt en de groenteteelt onder glas geen spectaculaire ontwikkelingen zullen voordoen. Voor de fruitteelt valt, gezien de problemen die in deze sector heersen, een verdere inkringing van het aantal bedrijven te verwachten, terwijl ook de oppervlakte cultuurgrond waarschijnlijk zal afnemen.

De boomteelt heeft zich in de laatste jaren gunstig ontwikkeld. Het is mogelijk, dat het areaal een uitbreiding ondergaat, wanneer fruittelers in de toekomst omschakelen naar de boomteelt.

8.3.4. AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING.

In de periode 1962 - 1972 nam de agrarische beroepsbevolking met ongeveer de helft af.

De ontwikkeling van de agrarische beroepsbevolking verschilt per landbouwsector, waarvan de factoren, die meespelen, ook weer verschillen. Afgezien van de te verwachten ontwikkelingen in het buitengebied zijn er een aantal factoren, zoals bedrijfsontwikkeling, ontwikkeling van meer-mansbedrijven, bedrijfsbeëindiging, beroepsovergang, het sociale vraagstuk en de financiering, waarvan de mogelijkheden en de ontwikkelingen op een redelijke termijn niet zijn te overzien.

Het is echter niet waarschijnlijk dat de werkgelegenheid in de komende jaren zal toenemen. Eerder is een geringe afname te verwachten.

8.4. ENQUÊTE AGRARISCHE BEDRIJVEN.

8.4.1. ALGEMEEN.

In de voorgaande paragrafen is uiteengezet, welke veranderingen zich in de afgelopen decennia in de landbouw hebben voltrokken en op welke wijze de landbouw zich, naar het zich laat aanzien, in de naaste toekomst zal ontwikkelen. Deze in zeer algemene bewoordingen aangegeven tendenzen leveren evenwel niet voldoende informatie voor een doelmatige verwerking in het bestemmingsplan.

Met name geldt dit voor de agrarische bebouwing, die, evenals de overige bebouwing, in het onderhavige bestemmingsplan vrij stringent dient te worden geregeld. Teneinde hieromtrent meer informatie te verkrijgen, is door de gemeente een enquête gehouden onder alle agrariërs in het buitengebied.

Hiermee stond vooral ook voor ogen om meer gefundeerd de grootte van een eventueel toe te kennen bouwperceel te kunnen bepalen.

Door middel van de enquête werden per bedrijf gegevens gevraagd over de aard van de bedrijven, de bedrijfsgrootte, de verbouwde gewassen, de grootte en de samenstelling van de veestapel, de toekomstplannen enzovoorts. Met behulp van de gegevens over de verbouwde gewassen, de oppervlakten waarop deze worden verbouwd en de samenstelling en de grootte van de veestapel kan van elk bedrijf het aantal standaardbedrijfseenheden worden bepaald. Dit cijfer verstrekt informatie over het rendement van de bedrijven.

In haar reactie, in het kader van het vooroverleg, op het onderhavige plan, gaat de Provinciale Planologische Commissie uit van een volwaardigheidsnorm van ± 60 s.b.e. voor bestaande bedrijven en van ± 100 s.b.e. voor nieuw te vestigen agrarische bedrijven.

8.4.2. DE ENQUÊTE.

Aan de hand van een inventarisatie van alle bebouwing in het buitengebied is nagegaan, wie binnen het plangebied wonend een agrarisch hoofd- of nevenberoep uitoefent. Hen is in mei 1974 een enquête-formulier toegezonden. Van de 121 aangeschrevenen

hebben 96 personen het formulier ingevuld geretourneerd. Desgevraagd is met een 6-tal geënquêteerden een nader gesprek gevoerd. Voorjaar 1976 is degenen, die in eerste instantie niet hebben gereageerd opnieuw om medewerking verzocht. Tevens zijn de agrariërs binnen de kernen van Borkel en Schaft aangeschreven. Van de 23 opnieuw verzonden enquêteformulieren werden er 5 ingevuld ontvangen.

Van 90 bedrijven kon op basis van de enquêteresultaten het aantal standaardbedrijfseenheden worden bepaald. Van deze 90 bedrijven hadden er 45 produktie-eenheden van meer dan 120 s.b.e. Eén agrariër met een bedrijf van meer dan 120 s.b.e. gaf te kennen, dat hij van plan was binnen 10 jaar zijn bedrijf te beëindigen.

Van de 90 bedrijven waren 7 bedrijven 90 tot 120 s.b.e. groot. Minder dan 90 s.b.e. bezaten 38 agrarische bedrijven. Van deze 38 zouden er, volgens opgave in de enquêteformulieren, in de komende 10 jaar 5 worden beëindigd.

Op de bij het plan gevoegde inventarisatiekaart zijn de agrarische bedrijven aangegeven. Daarbij is, uitgaande van de door de Provinciale Planologische Commissie gehanteerde volwaardigheidnorm voor bestaande agrarische bedrijven, een onderscheid gemaakt tussen bedrijven met meer dan 60 s.b.e. en bedrijven met minder dan 60 s.b.e. "Agrarische bedrijven", met minder dan 10 s.b.e. zijn op de inventarisatiekaart aangegeven als bebouwing voor burgerwoondoeleinden, omdat hier slechts in zeer minimale mate sprake is van een werkelijke agrarische bedrijfsvoering.

8.5. DE GESCHIKTHEID VAN DE BODEM VOOR AKKER- EN WEIDEBOUW.

8.5.1. INLEIDING.

De vorm van landbouw, die in een gebied wordt uitgeoefend, wordt behalve door economische factoren, in belangrijke mate beïnvloed door de structuur en de samenstelling van de bodem en door de waterhuishouding in de bodem. Met het oog op de toekomstige ontwikkelingen (toename van het graslandareaal ten koste van de oppervlakte bouwland, mogelijke afstoting van voor landbouw

ongeschikte gronden), is het in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied van belang, te weten in welke mate de gronden geschikt zijn voor een bepaalde vorm van landbouw.

Van de door Stiboka (Stichting Bodemkartering) vervaardigde bodemkaart zijn kaarten afgeleid, die de geschiktheid van de gronden geven voor akker- en weidebouw. Voor de beoordeling van de geschiktheid is daarbij alleen gelet op die bodemfactoren, die niet op eenvoudige wijze door de agrariërs kunnen worden veranderd, zoals de bouwvoorzwarte, het leemgehalte en de grofheid van het zand. Verder is uitgegaan van de waterhuishouding zoals die was ten tijde van de opname van de bodemkaart. Hierbij dient te worden vermeld, dat bij het doorgaan van de ruilverkaveling "Schaft" de grondwaterstand, en daarmee de geschiktheid van de bodem, plaatselijk zal veranderen.

8.5.2. GESCHIKTHEID VAN DE BODEM VOOR AKKERBOUW.

Bij de beoordeling van de geschiktheid van de bodem voor akkerbouw is bepaald, in hoeverre de gronden door een aantal belangrijke eigenschappen of hoedanigheden beperkingen hebben voor de akkerbouw.

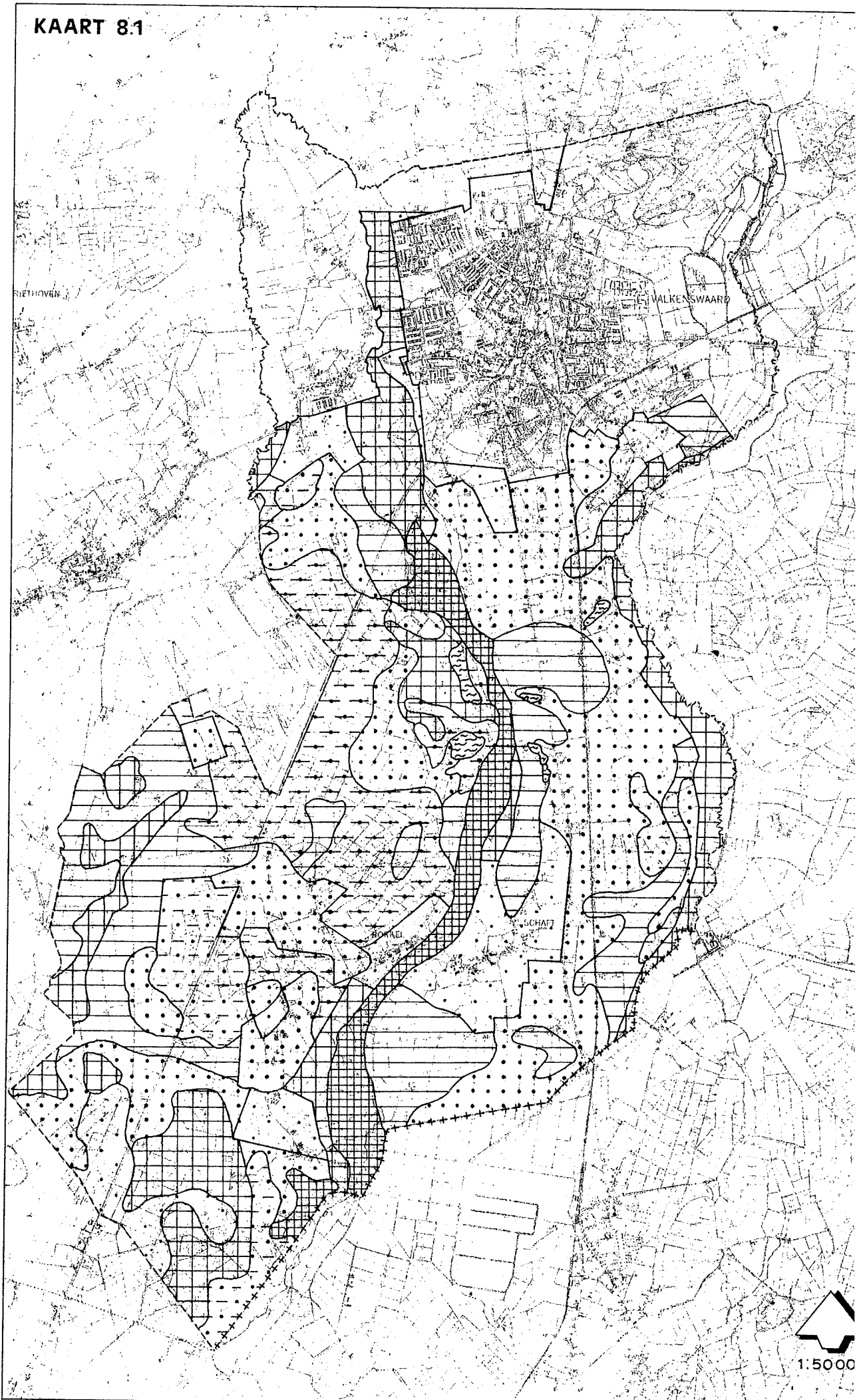
Deze beperkingen zijn van invloed op de groei en de produktie, maar ook op de produktie-omstandigheden en de cultuurmaatregelen, die men ten behoeve van de teelt van de verschillende gewassen moet nemen.

Alle gronden in het buitengebied van Valkenswaard zijn, voor wat betreft de structuur en de samenstelling van de bodem, geschikt voor de verbouw van de meeste akkerbouwgewassen.

De belangrijkste in de beoordeling betrokken factoren, die het gebruik van de gronden in meerdere of mindere mate beperken, zijn wateroverlast en verdroging.

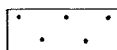
Kaart 8.1. Uit de kaart, die de geschiktheid van de bodem voor akkerbouw weergeeft, blijkt, dat in het algemeen de gebieden, die al gedurende vele eeuwen als bouwland in gebruik zijn, het minst last hebben van wateroverlast of verdroging. De gebieden nabij Voorste en Achterste Brug, Borkel en Schaft, de Zeelberg, de Deelshurk en Dommelen zijn dan ook voor gebruik als bouwland bijzonder geschikt.

KAART 8.1

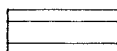
1:5000

GESCHIKTHEID VAN DE BODEM VOOR AKKERBOUW

GEEN OF GERINGE BEPERKINGEN

BEPERKINGEN IN VERBAND MET WATEROVERLAST

MATIGE BEPERKINGEN

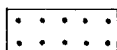

STERKE BEPERKINGEN

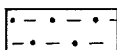

ZEER STERKE BEPERKINGEN

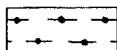
BEPERKINGEN IN VERBAND MET VERDROGING

MATIGE BEPERKINGEN

STERKE BEPERKINGEN

ZEER STERKE BEPERKINGEN

Door wateroverlast zijn in het grootste deel van het Dommeldal de mogelijkheden voor de teelt van akkerbouwgewassen beperkt. In iets mindere mate geldt dit eveneens voor het noordelijk deel van het Dommeldal, het dal van de Tongelreep en enkele andere laag gelegen gebieden.

De hogere delen van de Malpie zijn voor gebruik als bouwland te droog.

Ook voor het overige gebied vormen wateroverlast of verdroging in meer of mindere mate beperkende factoren voor de verbouw van akkerbouwgewassen.

8.5.3. GESCHIKTHEID VAN DE BODEM VOOR WEIDEBOUW.

De structuur en de samenstelling van de bodem in het buitengebied van Valkenswaard is zodanig, dat alle gronden in principe geschikt zijn voor weidebouw.

Toch zijn er een aantal factoren, die een gebruik als zodanig in de weg staan, namelijk verdroging, draagkracht en voorjaarsontwikkeling.

De draagkracht is van grote betekenis voor het rendement van het grasland. Naarmate de draagkracht geringer is, neemt het gevaar voor vertrapping toe en de berijdbaarheid van de grond af. De gevolgen van geringe draagkracht zijn beweidingsverliezen, beschadiging van de zode en achteruitgang van het grasbestand.

De gevoeligheid voor vertrapping is afhankelijk van de draagkracht van de bovenste 5 à 15 cm. De draagkracht wordt bepaald door de dichtheid (humusgehalte, structuur, textuur) en door het vochtgehalte (grondwaterstand, doorlatendheid).

Voorjaarsontwikkeling is van groot belang voor de bedrijfsvoering en de veevoederpositie. Bij een vroege voorjaarsontwikkeling heeft men al vroeg in het jaar voldoende gras om het vee in te scharen en kan men vroeg beginnen met het winnen van wintervoer. Een vroege groei in het voorjaar gaat meestal gepaard met een lange nagroei in de herfst, mits de verdroging niet al te ernstig is.

Kaart 8.2. Uit de kaart, die de geschiktheid van de gronden voor weidebouw weergeeft, blijkt, dat de gronden, die voor de teelt van akker-

bouwgewassen bijzonder geschikt zijn, ook voor weidebouw geen, of slechts geringe beperkingen hebben.

In het grootste deel van het Dommeldal zijn de mogelijkheden voor weidebouw door draagkracht en/of voorjaarsontwikkeling zeer beperkt. In iets mindere mate geldt dit ook voor het Dommeldal ten westen van Valkenswaard, het Tongelreepdal en enkele andere laag gelegen gebieden.

Voor weidebouw zijn de hogere delen van de Malpie, evenals enkele andere hooggelegen gebieden (de Berkheuvels, de Zandheuvels en de Lage Heide ten zuiden van Achterste Brug), veel te droog. Ook voor het overig gebied vormen verdroging, draagkracht of voorjaarsontwikkeling in meer of mindere mate beperkende factoren voor het gebruik van deze gronden voor weidebouw.

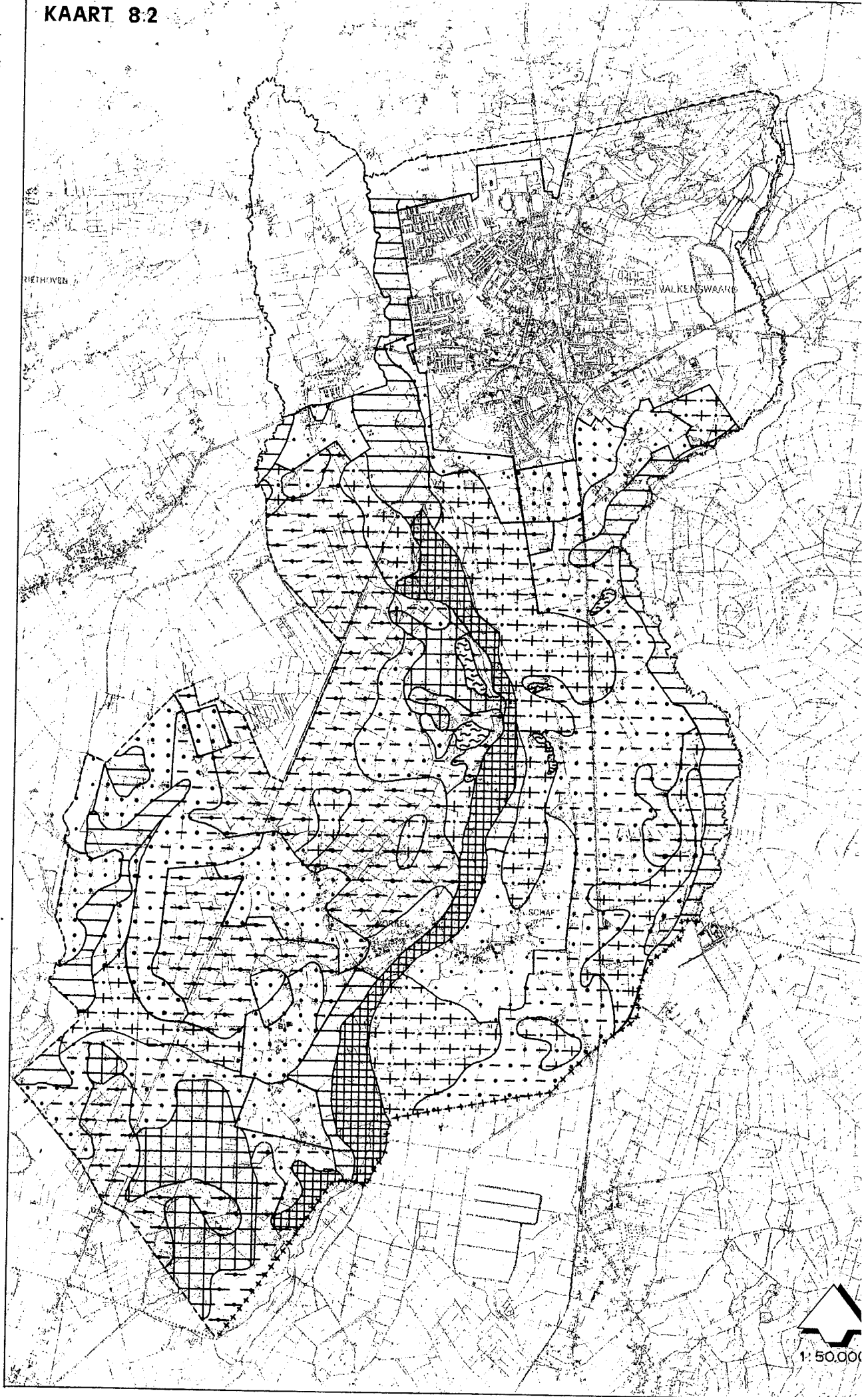
8.6. LANDBOUW EN LANDSCHAP.

Met de ontwikkeling in de landbouw voltrokken zich veranderingen in het landschap.

Omdat tot het einde van de vorige eeuw de ontwikkelingen in de landbouw, ondermeer door de grote afhankelijkheid van het natuurlijk milieu, zeer geleidelijk verliepen, kreeg het landschap steeds weer de tijd zich aan te passen en mee te ontwikkelen.

De grotere mogelijkheden, die de techniek vanaf het begin van deze eeuw bood, stelde de mens in staat de beperkingen van het natuurlijk milieu voor een belangrijk deel te doorbreken. Mede daardoor, maar ook om economische redenen, vonden in de landbouw structurele ontwikkelingen plaats, die het landschap in korte tijd op ingrijpende wijze veranderden. Vooral de huidige tendens naar grootschalige herinrichting van de agrarische ruimte en grootschalige bebouwing, die voor een optimale ontwikkeling in de landbouw noodzakelijk worden geacht, betekent voor vele landschappen een drastische ingreep. Weliswaar worden dikwijls nieuwe beplantingen aangebracht, maar veelal wordt daarbij voorbijgegaan aan de karakteristiek van het bestaande landschap, alsmede aan de wetenschap, dat het landschap vele eeuwen nodig heeft gehad om te worden zoals het nu is.

KAART 8:2

GESCHIKTHEID VAN DE BODEM VOOR WEIDEBOUW

 GEEN OF GERINGE BEPERKINGEN

BEPERKINGEN IN VERBAND MET DRAAG- KRACHT EN/OF VOORJAARSONTWIKKELING

 MATIGE BEPERKINGEN

 STERKE BEPERKINGEN

 ZEER STERKE BEPERKINGEN

BEPERKINGEN IN VERBAND MET VERDROGING

 MATIGE BEPERKINGEN

 STERKE BEPERKINGEN

 ZEER STERKE BEPERKINGEN

BEPERKINGEN IN VERBAND MET DRAAG- KRACHT EN/OF VOORJAARSONTWIKKELING EN/OF VERDROGING

 MATIGE BEPERKINGEN

Naast schaalvergroting heeft zich in de landbouw een proces voorgedaan van intensivering en specialisatie. De veredelingsbedrijven die daarvan het gevolg zijn, betekenen dikwijls een aantasting van het landschap en een verontreiniging van het natuurlijk en het landelijk milieu (stankhinder, mestoverschotten, verontreiniging van bodem en grondwater).

Ook in het buitengebied van Valkenswaard hebben bovengenoemde ontwikkelingen plaatsgevonden, zodat ook daar het landschap in de loop der tijden veranderingen heeft ondergaan. Toch is op vele plaatsen het kleinschalige, oude cultuurlandschap, als residu van de geleidelijke ontwikkelingen van landbouw en landschap in relatie met het natuurlijk milieu, nog vrij gaaf aanwezig. Het zijn echter juist deze gebieden, die landschappelijk en natuurwetenschappelijk aan grote bedreigingen bloot staan, omdat een aantal externe produktie-omstandigheden er een efficiënte landbouwkundige bedrijfsvoering in de weg staan. Om hierin verbetering te brengen is voor een groot deel van het buitengebied een ruilverkaveling in voorbereiding, te weten de ruilverkaveling "Schaft".

Het voornaamste doel van de ruilverkaveling is, voor de landbouw gunstiger condities te scheppen, onder meer door verbetering van het kavelpatroon en de waterbeheersing en door vermindering van de versnippering in het grondgebruik.

Hoewel de ruilverkaveling zeker ook aandacht besteedt aan landschap en natuur, moet toch worden gevreesd, dat in een aantal gebieden, de in de hoofdstukken 6 en 7 omschreven landschappelijke en natuurwetenschappelijke kwaliteiten ten dele verloren gaan, ondermeer doordat beplantingencoulissen worden opgeruimd en doordat de waterhuishouding wordt verbeterd.

In hoofdstuk 14 zal nader op de ruilverkaveling worden ingegaan.

8.7. CONCLUSIES.

- De afgelopen jaren werden gekenmerkt door een sterke daling van het aantal bedrijven en een toename van de gemiddelde bedrijfsgrootte. In de toekomst zal dit proces zich waarschijnlijk doorzetten, zij het in geringere mate dan voorheen.

- De tendens tot specialisatie en intensivering, die tot een aanzienlijke uitbreiding van de rundvee- en varkensstapel heeft geleid, zal naar alle waarschijnlijkheid in de toekomst voortgaan. Een even grote uitbreiding van het aantal dieren als in het verleden, is evenwel niet te verwachten.
- Met de toegenomen betekenis van de rundveehouderij- en de veredelingsbedrijven is de betekenis van de akkerbouw afgenomen. Analoot hieraan vond een vergroting van het grasland-areaal plaats ten koste van de oppervlakte bouwland. Het is de verwachting dat dit proces zich ook in de nabije toekomst zal doorzetten, echter in veel geringere mate dan voorheen, vanwege de gunstiger perspectieven op het gebied van de akkerbouw (teelt van snijmais).
- De tuinbouw is in Valkenswaard altijd van zeer ondergeschikte betekenis geweest. In de toekomst zijn in deze sector geen grote veranderingen te verwachten.
- In de afgelopen jaren is de agrarische beroepsbevolking sterk afgenomen. Een uitbreiding van de werkgelegenheid in de agrarische sector is niet aannemelijk. Eerder is een geringe afname te verwachten.
- Voor een belangrijk deel van het buitengebied vormen bodem- en waterhuishouding in meer of mindere mate beperkende factoren voor de uitoefening van akker- of weidebouw op deze gronden. Alleen de gronden, die al gedurende vele eeuwen als bouwland in gebruik zijn, hebben geen, of slechts zeer geringe beperkingen ten aanzien van genoemde vormen van landbouw.
- Met de ontwikkelingen in de landbouw voltrokken zich veranderingen in het landschap. Ook de toekomstige ontwikkelingen, als schaalvergroting en het oprichten van grootschalige bebouwing, zullen voor het landschap in meer of mindere mate ingrijpende veranderingen inhouden.
- In een aantal gebieden wordt een efficiënte landbouwkundige bedrijfsvoering belemmerd door een slechte waterhuishouding, versnippering van het grondbruik, ondoelmatige verkaveling en een landbouwkundige ontsluiting, die niet meer voldoet aan de moderne eisen van de landbouw.

Een ruilverkaveling is voor deze gebieden in voorbereiding.

LITERATUUR.

- Onderzoek naar de agrarische ontwikkelingen binnen de gemeente Valkenswaard ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied, Associatie voor Planologie B.V., december 1973.
- Sociaal-economische schets van een ruilverkavelingsgebied in de Oostelijke Kempen, Landbouweconomisch Instituut, maart 1971.
- Nota over de ontwikkelingen van de agrarische bedrijven in de gemeente Valkenswaard, Consulentschap voor de rundveehouderij en de akkerbouw, gemeente Eindhoven, januari 1974.
- Bodemkaart van Nederland, toelichting bij de kaartbladen 56 Turnhout en 57 West Valkenswaard, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen 1968.
- Bodemkaart van Nederland, Toelichting bij de kaartbladen 57 Oost Valkenswaard en 58 West Roermond, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen 1972.

rekreatie

- 9.1. Algemeen.
- 9.2. De rekreatieve functie.
- 9.3. Bijzondere vormen van
rekreatie.
- 9.4. De behoefte.
- 9.5. Conclusies.

9.1. ALGEMEEN.

De recreatie heeft zich, als gevolg van de toename van de vrije tijd en de welvaart, in Nederland de laatste jaren sterk ontwikkeld.

Exponenten van deze ontwikkeling zijn de dagrecreatie-objecten, complexen met weekendhuisjes, vakantiehuisjes en tweede woningen, en campings, die de laatste jaren in een versneld tempo tot ontwikkeling zijn gebracht.

Deze ontwikkelingen oefenen een vrij grote druk uit op het landschap, waardoor voor vele gebieden de noodzaak is ontstaan een planmatig en gecoördineerd recreatief beleid te ontwikkelen, om te voorkomen, dat deze gebieden door de rekreant onder de voet worden gelopen. Binnen de Agglomeratie Eindhoven is, zoals reeds in hoofdstuk 2 is gesignaleerd, een dergelijk beleid ontwikkeld, hetgeen zijn weerslag heeft gevonden in het zoneringsplan, waarin een programma van richtlijnen wordt gegeven voor de ontwikkeling van de openluchtrecreatie en de daaraan verbonden aspecten van het landschap en de landbouw in het buitengebied van de Agglomeratie.

In dit hoofdstuk zal de huidige en toekomstige recreatieve functie van het gebied worden besproken, terwijl tevens een vergelijking zal worden gemaakt met het zoneringsplan, zoals dit in hoofdstuk 2 is besproken.

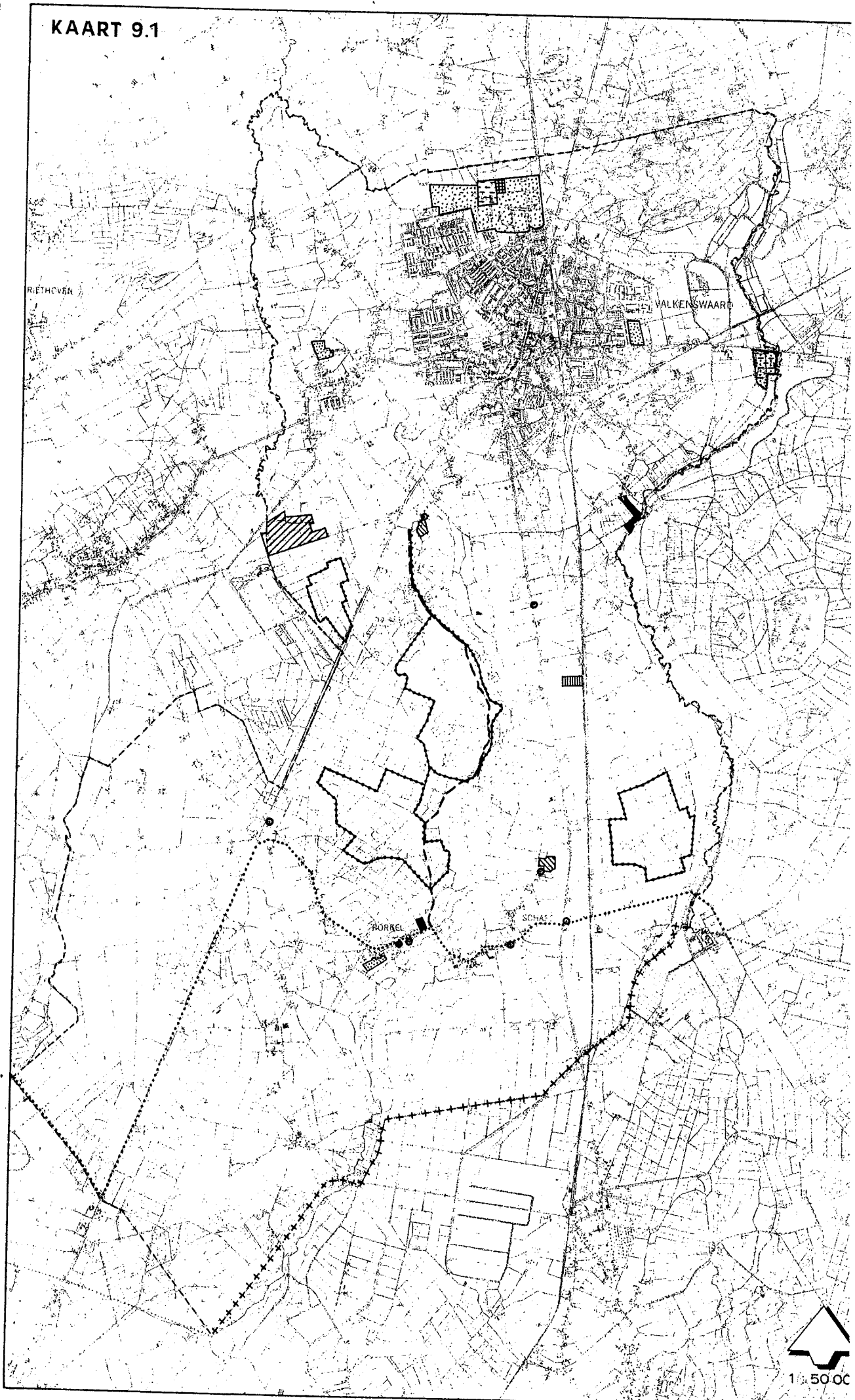
9.2. DE REKREATIEVE FUNKTIE.

In het gebied vindt op dit moment voornamelijk extensieve dagrecreatie plaats, dat gekenmerkt wordt door weinig rekreanten per ha en activiteiten als toerrijden, fietsen, wandelen en paardrijden.

Kaart 9.1. Voor dergelijke activiteiten zijn, zoals uit kaart 9.1. blijkt, slechts weinig voorzieningen benodigd. De basis voor deze vorm van recreatie, die voor een belangrijk deel bestaat uit "kijken naar en genieten van de omgeving", wordt hoofdzakelijk gevormd door het aantrekkelijke en afwisselende landschap.

Een drietal redenen pleiten er voor, dat het buitengebied een functie ten behoeve van de extensieve dagrecreatie blijft vervullen:

KAART 9.1

1:50.00

met het verloop van de Dommel, de bodemstructuur en grondwaterstanden noodzakelijk zijn, dat het tracée op enkele plaatsen dichter tot de woonbebouwing nadert.

Gelet op de thans geprognostiseerde verkeersintensiteiten op korte en middellange termijn is het denkbaar - zelfs waarschijnlijk - dat, tenminste als tijdelijke tussenfase, althans ten zuiden van het noordelijk aansluitpunt Valkenswaard-Dommelen een enkelbaans weg zal worden gerealiseerd.

Waar wegen de Verlengde Poot van Metz kruisen - zonder daarop aan te sluiten - zullen deze kruisingen ongelijkvloers worden uitgevoerd.

De aansluitingen in het noorden en het zuiden zullen - in ieder geval in de tussenfase - gelijkvloers worden gemaakt met verkeerssignalisatie.

Bij de aanleg van RW 69 zal zoveel mogelijk het maaiveldniveau worden aangehouden. In verband met capillaire werking van het grondwater en daarmee verband houdend gevaar voor stukvriezen van de weg dient de minimale afstand van het wegdek tot de gemiddelde hoogste grondwaterstand tenminste 1,5 m te bedragen. Tenzij een constructie wordt gekozen, waarbij de weg in een betonnen bak of boven een waterdicht vlies wordt aangelegd - hetgeen echter astronomische bedragen zal vergen - zal dit kunnen betekenen, dat het wegdek boven het aangrenzend maaiveld moet worden aangelegd.

Voor wat betreft de te verwachten geluidsbelasting ten gevolge van de doortrekking van de Poot van Metz kan het volgende worden gesteld:

Uitgangspunten:

- geprognostiseerde verkeersintensiteit 1987 (maximaal autogebruiksmodel, belasting avondspits volgens verkeersstudie Agglomeratie Eindhoven) bedraagt 2.500 voertuigen ten zuiden van het noordelijke aansluitpunt Valkenswaard-Dommelen. Hierbij dient te worden aangetekend, dat door de toegepaste "alle of niets"-methode van toedeling, deze prognose enigermate te hoog zal zijn.

uitbreidingen zullen slechts kunnen plaatsvinden in het zuidwesten (Lage Heide) en het zuiden (Hoge Akkers en Hoge Akkers west). Met name de beide grootste uitbreidingen in het westen zijn het meest gebaat met de doortrekking van de Poot van Metz, omdat anders het verkeer van en naar deze wijken de hoofdwegen slechts kan bereiken via de bebouwing in Valkenswaard.

Is in het voorgaande de wenselijkheid/noodzaak van de aanleg van de Verlengde Poot van Metz aangetoond, hiermee is nog geen expliciete uitspraak over het tracée van deze weg gedaan, hoewel de weg een zodanige functie in de verkeerscirculatie is toegedacht dat een ligging zo dicht mogelijk bij de kern van Valkenswaard gewenst is. Dit impliceert, dat van de twee mogelijke tracées - te weten één ten westen van Dommelen door het Keersopdal en één tussen Dommelen en Valkenswaard in het oostelijke deel van het Dommeldal, uit oogpunt van wegenstructuur laatstgenoemd tracée verre de voorkeur verdient. Dit tracée is ook uit landschappelijk en natuurwetenschappelijk oogpunt duidelijk te prefereren, zoals blijkt uit het "interim-verslag van de milieuwerkgroep Valkenswaard betreffende de N-Z.verbinding", al wordt daarin overigens de aanleg van de Verlengde Poot van Metz, langs welk tracée ook, van de hand gewezen.

In dit stadium van voorbereiding van de aanleg van de Verlengde Poot van Metz is een aantal zaken echter nog slechts in vrij grove trekken bekend. Op vele vragen zal eerst een exact antwoord gegeven kunnen worden in de z.g. tracéenota. Op basis van deze nota zal het Rijk beslissen op welke wijze de weg zal worden aangelegd. Alvorens deze beslissing wordt genomen, zullen burgers en betrokken lagere overheden in de gelegenheid zijn hun bezwaren en wensen te uiten in het kader van een inspraakprocedure. De gemeente Valkenswaard zal in dit raam vanzelfsprekend met klem aandringen op een wijze van aanleg met optimale positieve effecten voor de verkeersafwikkeling en minimale nadelen voor de leefbaarheid, het landschap en het natuurlijk milieu.

Hoewel Rijkswaterstaat uitgaat van een minimale afstand van de as van de weg tot woonbebouwing van 100 m, kan het in verband

Uit dit diagram blijkt:

- Aanleg van de Verlengde Poot van Metz zal een zeer aanzienlijke ontlasting van de bestaande rijksweg door de kommen van Aalst en Valkenswaard tot gevolg hebben.
- De Verlengde Poot van Metz wordt efficiënt benut.
- Het verkeer naar Aalst/Waalre, Valkenswaard en achterland wordt doelmatig gespreid over het Eindhovense wegennet.

De problematiek van de aansluiting van de (Verlengde) Poot van Metz is thans nog onderwerp van studie en overleg.

De weg is opgenomen in het Rijkswegenplan 1968, uit te voeren na 1981, de tracéevaststellingsnota wordt einde 1977 - begin 1978 verwacht.

De gemeente Waalre en de Agglomeratie Eindhoven kiezen voor de doortrekking van de Poot van Metz. Het ligt derhalve in de lijn dat de gemeente Valkenswaard zich hierbij aansluit, mits de verkeersproblemen in Valkenswaard op adequate wijze worden opgelost.

Indien de Poot van Metz wordt doorgetrokken, worden de verkeersintensiteiten in de gehele kern van Valkenswaard aanzienlijk gereduceerd, terwijl bij andere oplossingen steeds een aantal wegen, met name de Geenhovensedreef/Nieuwe Waalreseweg en de Europalaan, zwaar belast blijft en zich zeer ernstige congestieverschijnselen zullen gaan voordoen. (Na de doortrekking van de Poot van Metz zal het verkeeraanbod aan doorgaand verkeer op de Eindhovenseweg zijn teruggebracht tot ongeveer 1/3 van het verkeersaanbod, dat plaatsvindt zonder deze doortrekking. (Verwezen wordt naar de "Verkeers- en vervoersstudie" van de Agglomeratie Eindhoven). In 1986 wordt een verkeersintensiteit van + 20.000 motorvoertuigen per etmaal verwacht. Gelet op het vele verkeer met bestemming c.q. herkomst Valkenswaard/Dommele wordt op de Verlengde Poot van Metz bezuiden de noordelijke aansluiting van Valkenswaard-Dommelen gerekend met een etmaalintensiteit van rond 14.000 motorvoertuigen.

De belangrijkste uitbreidingen tot 1987 zijn geprojecteerd in het westelijk deel van Valkenswaard (Kloosterakkers). Verdere

De verdeling van dit doorgaande verkeer over de drie zuidelijke uityalswegen van Valkenswaard is bij benadering als volgt:

Westerhovenweg (richting Bergeijk)	: 348
Luikerweg (rijksweg 69)	: 314
Maastrichterweg (richting Achel)	: 223
	<hr/>
Totaal	885

Uit deze tabellen blijkt:

- a. Het echte "pendel-verkeer tussen Valkenswaard enerzijds en Eindhoven + Aalst/Waalre anderzijds maakt (in de avondspitsperiode) minder dan de helft uit van het totale verkeer op de noord-zuid verbindingen ten noorden van Valkenswaard. Meer dan de helft is dus doorgaand t.o.v. Eindhoven-Aalst/Waalre en/of Valkenswaard.
- b. Het ten opzichte van Valkenswaard doorgaande verkeer (eveneens in de avondspitsperiode) is bepaald niet te verwaarlozen:
35% van het totaal (in beide richtingen). Dit doorgaande verkeer verdeelt zich ten zuiden van Valkenswaard over:
  - de Luikerweg (RW 69);
  - de Maastrichterweg (richting Achel);
  - de Westerhovenseweg (provinciale weg richting Bergeijk).

De relatief belangrijke betekenis van het "interlokale" verkeer rechtvaardigt de conclusie, dat uitbreiding van de wegcapaciteit primair gezocht moet worden in de aanleg van de Verlengde Poot van Metz, die zowel in noordelijke als in zuidelijke richting een aanzienlijk betere aansluiting geeft op het interlokale hoofdwegennet dan een verlengde Bayeuxlaan.

In de Verkeers- en vervoersstudie Agglomeratie Eindhoven is een prognose van de op middellange termijn te verwachten verkeersstromen op de wegen rond Eindhoven gemaakt voor het jaar 1987. Op basis van deze prognosecijfers is een raming gemaakt van de spitsuurintensiteiten in 1987 op de bestaande rijksweg 69, de Bayeuxlaan en de Verlengde Poot van Metz. Het resultaat van deze berekening is weergegeven in een netwerkbelastingsdiagram.

Uit structurele overwegingen en gezien de samenstelling van het verkeer naar herkomst en bestemming, verdient de aanleg van de Verlengde Poot van Metz verre de voorkeur boven doortrekking van de Bayeuxlaan tot Valkenswaard.

Gegevens over de samenstelling van het verkeer tussen Eindhoven en Valkenswaard kunnen ook worden ontleend aan het in april/mei 1970 gehouden verkeersonderzoek in de Agglomeratie Eindhoven. In navolgende tabellen zijn de gegevens die betrekking hebben op het autoverkeer in de avondspitsperiode (17.00 - 19.00 uur) samengevat.

(in aantallen motorvoertuigen excl. bussen per 2-uurs periode)

- Totale verkeersaanbod:

	noord-zuid	zuid-noord	Totaal
Valkenswaard-Aalst/Waalre v.v.	100	166	266
Valkenswaard-Eindhoven v.v.	652	315	967
Valkenswaard-overig v.v.	215	226	441
doorgaand t.o.v. Valkenswaard	553	332	885
Totaal	1.520	1.039	2.559

- Herkomst of bestemming van t.o.v. van Valkenswaard doorgaand

	noord-zuid	zuid-noord	Totaal
Aalst/Waalre	26	6	32
Eindhoven	372	178	550
Overig	155	148	303
Totaal	553	332	885

De Bayeuxlaan is reeds doorgetrokken tot en aangesloten op de Burg. Mollaan. Van enige verlichting van de verkeersdruk op het gedeelte van de rijksweg ten noorden van Aalst is nauwelijks sprake, hoewel voor het verkeer met bestemming Aalst-Waalre de aanleg van deze weg een logische en welkome aanvulling van de verkeersinfrastructuur vormt.

Voor het ten opzichte van Aalst/Waalre doorgaande verkeer vormt deze beperkte doortrekking van de Bayeuxlaan echter geen oplossing, omdat adequaat aansluitende wegen in de richting Valkenswaard ontbreken, zodat de verbinding Valkenswaard-Bayeuxlaan slechts tot stand kan komen via ongewenste sluiproutes door de woonwijken van Aalst en Waalre. De sluiproutes zijn totaal niet berekend op het verkeersaanbod: één smalle rijbaan, geen fietspaden. Hierdoor doen zich hier levensgevaarlijke verkeerssituaties, met name voor het langzaam verkeer, voor.

Een werkelijke oplossing van de verkeersproblematiek in dit gebied is alleen te bereiken door de aanleg van een nieuwe verbinding tussen Eindhoven en Valkenswaard. Aan de urgentie van een dergelijke verbinding wordt door de doortrekking van de Bayeuxlaan tot Aalst/Waalre weinig of niets afgedaan.

In de afgelopen jaren is door het Samenwerkingsorgaan Agglomeratie Eindhoven en de gemeenten Eindhoven, Valkenswaard en Waalre uitvoerig bestudeerd aan welke van deze twee nieuwe verbindingen de hoogste prioriteit toegekend dient te worden.

Aanvankelijk was daarbij de gedachte, dat binnen niet al te lange tijd beide wegen gerealiseerd dienden te worden: de verlengde Bayeuxlaan als pendelweg voor Valkenswaard en de verlengde Poot van Metz (de nieuwe RW 69) voor het lange afstandsverkeer.

Geleidelijk groeide echter het inzicht, dat meer dan één nieuwe doorsnijding van het landschap tussen Aalst/Waalre en Valkenswaard voorkomen diende te worden, of tenminste zo lang mogelijk uitgesteld.

De te verwachten groei van het verkeer is - hoewel aanzienlijk - zeker niet van dien aard dat de aanleg van beide wegen binnen afzienbare tijd verantwoord zou zijn.

hoven en Valkenswaard, die globaal wijst in de richting van een verdubbeling van het verkeer. Kan binnen de bebouwde kom van Aalst thans reeds gesproken worden van een noodsituatie, ook in Valkenswaard veroorzaakt met name het doorgaande verkeer ernstige hinder en wordt de ontwikkeling van het centrum, dat historisch gegroeid is aan weerszijden van de rijksweg, ernstig gefrustreerd.

In het ontwerp-structuurplan "Centrum" en het ontwerp-bestemmingsplan "Centrum-Deelgebied I" is uitvoerig aangetoond, dat oplossing van de verkeersproblematiek voor het centrum van Valkenswaard een levensvoorwaarde is.

In Aalst is - zonder aanleg van een nieuw tracée - geen oplossing van de verkeersproblematiek mogelijk, tenzij een zeer ingrijpende wegombouw (tunnel-ongelijkvloerse kruising) en reconstructie van de kern, wat op zijn beurt weer tot (andere) onaanvaardbare gevolgen kan leiden. Hierbij komt nog dat ook in Eindhoven zich verkeersproblemen voordoen, met name op de kruising van de Aalsterweg en de rondweg (Boutenslaan-Leostraat), terwijl in de hoofdwegenstructuur van de Agglomeratie- en de stad Eindhoven de wenselijkheid van een doortrekking van de Poot van Metz overduidelijk is aangetoond.

Daar oplossingen van de gesignaleerde verkeers- en vervoersproblematiek in de sfeer van bevordering van groepsvervoer, het openbaar vervoer en het gebruik van de fiets door de gemeenten hooguit marginaal kan worden beïnvloed en dan nog het autoverkeer een groot aandeel in het totale verkeer blijft houden, is de noodzaak om te komen tot de aanleg van één of meer nieuwe wegverbindingen tussen Eindhoven enerzijds en Aalst/Waalre en Valkenswaard anderzijds reeds lang geleden onderkend en urgent geacht. In verschillende plannen (o.a. het ontwikkelingsprogramma van de Agglomeratie Eindhoven) zijn als mogelijke nieuwe wegen opgenomen:

- doortrekking van de z.g. Poot van Metz in zuidelijke richting met aansluiting op de bestaande rijksweg ten zuiden van Valkenswaard. Deze verbinding komt als onderdeel van RW 69 voor op het Rijkswegenplan 1968.
- aanleg van een centraal gelegen nieuwe pendelweg, de z.g. verlengde Bayeuxlaan.

files ontstaan tot aan Valkenswaard respectievelijk de rondweg in Eindhoven.

Al in 1970 werden de volgende intensiteiten gemeten op de rijksweg tussen Eindhoven en Valkenswaard:

- ten noorden van de E3-weg: 18.100 motorvoertuigen/etmaal;
- ten zuiden van de E3-weg
(noordelijk van Aalst : 18.850 motorvoertuigen/etmaal;
- tussen Aalst en Valkenswaard : 14.240 motorvoertuigen/etmaal;

(werkdagjaargemiddelden, ontleend aan de algemene verkeersstellingen in 1970 van de Rijkswaterstaat, Dienst Verkeerskunde). Bedroeg in 1970 de etmaalintensiteit van het verkeer op de Eindhoveneweg tussen Aalst en Valkenswaard nog 14.240 voertuigen, uit het in april 1976 verrichte kenteken onderzoek blijkt het verkeer op dit traject 18.851 motorvoertuigen te bedragen, zodat in 6 jaren reeds een toename van het verkeer met + 32.4% kan worden geconstateerd. Daarnaast is tevens een belangrijke toename van het verkeer op de Nieuwe Waalreseweg te constateren (in 1960: 907 voertuigen, in 1965: 1.458 voertuigen, in 1976: 4.715 voertuigen per etmaal), waardoor de verkeersveiligheid - met name voor het langzaam verkeer - ernstig wordt bedreigd en het sluipverkeer in Waalre het woonmilieu aantast.

In de toekomst is nog een aanzienlijke toename van het verkeer in de as Eindhoven-Waalre-Valkenswaard te verwachten.

In het ontwikkelingsprogramma voor de Agglomeratie Eindhoven wordt Valkenswaard aangewezen als één van de grotere kernen, waar de stadsgewestelijke bevolkingsgroei in hoofdzaak geconcentreerd dient te worden.

Verder moet gerekend worden met een belangrijke groei van de verkeersrelaties met België, temeer omdat in België concrete plannen bestaan voor de aanleg van een autosnelweg naast de bestaande verbinding Eindhoven-Hasselt.

De Rijkswaterstaat, Dienst Verkeerskunde, heeft op basis van de gegevens uit het verkeersonderzoek Agglomeratie Eindhoven van 1970 een prognose gemaakt van de verkeersintensiteiten in de avondspitsperiode o.a. op de noord-zuid verbinding tussen Eind-

	etmaal	ochtendspits (07-08 uur)	avondspits (16-17 uur)
Transport subtotaal	6.025	390	518
<u>herkomst verkeer</u>			
1	6.535	620	389
7	1.957	284	154
<u>bestemmingsverkeer</u>			
1	6.336	192	677
7	1.866	71	257
Totaal	22.719	1.557	1.995

De etmaalintensiteit bedraagt 22.719 voertuigen. Van dit verkeer wordt 75% = 17.039 voertuigen afgewikkeld tussen 07 en 19 uur. Buiten de ochtend- en de avondspits bedraagt de gemiddelde dag-
uurintensiteit + 1.350 voertuigen.

De gemiddelde daguurintensiteit wijkt derhalve betrekkelijk weinig af van de spitsuurintensiteiten, zodat oplossingen voor deze verkeersproblematiek vrijwel voortdurend "rendabel" zijn en niet slechts in de spitsuren.

De problemen spitsen zich toe op de Markt en de Eindhovenseweg, die als enkelbaansweg een onderdeel vormt van de internationale verbinding Eindhoven-Hasselt en midden door de bebouwde kom van Valkenswaard en Aalst loopt. Hij combineert daar de functie van hoofdverbindingsweg voor het regionale en lange afstandsverkeer met die van lokale weg en zelfs woon- en winkelstraat. Deze intensieve vermenging van functies vormt een ernstige bedreiging van het leefmilieu, - doordat geluids- en stankoverlast tot een onaanvaardbaar niveau zijn gestegen - en van de verkeersveiligheid in de betrokken woonkernen. Dit geldt temeer omdat de verkeersintensiteiten op de rijksweg van dien aard zijn, dat het weggedeelte binnen de bebouwde kom van Aalst, zeker tijdens de spitsuren, duidelijk boven zijn capaciteit wordt belast, zodat zich ernstige congestieverschijnselen voordoen, waarbij soms

den van een in april 1976 door de Provinciale Waterstaat in deze gemeente gehouden kentekenonderzoek.

Voor wat betreft de discussie over de Verlengde Poot van Metz zijn vooral van belang het doorgaand verkeer in noord-zuid en zuid-noord richting, het doorgaand verkeer in noord-west en west-noord richting, het uit noordelijke richting inkomende bestemmingsverkeer en het in noordelijke richting uitgaande herkomstverkeer.

Het provinciale onderzoek geeft hiervan het volgende beeld:

(telpunten: 1=noordgrens Valkenswaard op Eindhovenseweg;
4=Maastrichterweg nabij Vinkenslag;
6=Luikerweg nabij Deelshurk;
7=noordgrens Valkenswaard op Nieuwe Waalreseweg;
8=Dommelseweg nabij brug over de Dommel).

		etmaal	ochtendspits (07-08 uur)	avondspits (16-17 uur)
<u>doorgaand verkeer</u>				
west-noord	8 - 1	1.122	128	58
	8 - 7	167	21	10
noord-west	1 - 8	1.082	22	123
	7 - 8	151	3	18
zuid-noord	6 - 7	69	3	5
	6 - 1	1.020	48	96
	4 - 1	59	5	7
	4 - 1	598	74	36
noord-zuid	7 - 6	76	-	5
	1 - 6	1.056	74	78
	7 - 4	59	-	13
	1 - 4	566	12	69
<hr/>				
doorgaand verkeer				
Transporteren	subtotaal	6.025	390	518

toestand, dat zij landschappelijk niet interessant is. Behalve op legale wijze tot stand gekomen burgerbebouwing zijn op diverse plaatsen illegale bouwwerken verrezen, veelal in de vorm van zomerhuysjes en caravans. Omdat zij veelal in boscomplexen zijn gelegen, is in de meer open landschappen nauwelijks sprake van enige storende invloed.

Plaatselijk vormen zij evenwel een ernstige aantasting van het landschap.

Behalve de reeds eerder genoemde recreatieve objecten (zie hoofdstuk 9) wordt in het buitengebied van Valkenswaard nog een terreingebruik aangetroffen van zeer uiteenlopende aard, waarbij in enkele gevallen in meer of mindere mate sprake is van een landschappelijke aantasting.

Tot het hier bedoelde terreingebruik (zie inventarisatiekaart) behoren een bunker, waarvan de toekomstige functie nog niet duidelijk is en een groepslokaal van de Stichting Dick van Toos beide gelegen ten noorden van Valkenswaard.

Voorts kunnen ondermeer worden genoemd een tuincentrum en een wasserij in het Dommeldal ten noorden van Dommelen, een hondenkennel en een autosloperij nabij de Zeelberg, een watermolen, een autosloperij/metaalhandel en een handel in paarden en pony's nabij de Deelshurk, een metaal-constructiebedrijf, een tuincentrum en een benzinstation langs de Maastrichterweg, een kwekerij van bomen en siergewassen ten oosten van Schaft, twee nertsfokkerijen en een garagebedrijf ten westen van Borkel en enkele loonwerkbedrijven verspreid over het gebied.

Als voorzieningen van openbaar nut kunnen worden genoemd de vuilstort (ten zuiden van Dommelen), enkele transformatorhuisjes en de ondergrondse brandstofleiding, naftaleiding en gas-transportleiding.

10.3. VERKEER.

Met betrekking tot de wegenstructuur en de verkeersproblematiek zijn, behalve de Verkeers- en Vervoersstudie van de Agglomeratie Eindhoven, in het recente verleden verschenen de: "Nota Verkeersstructuur 1973" van het bureau Goudappel en Coffeng b.v. en de nota: "Verkeersonderzoek Valkenswaard" van het bureau Froger en Meijssing (1975), terwijl onlangs de resultaten bekend zijn gewo

10.1. AGRARISCHE BEBOUWING.

Van oudsher werd het buitengebied voornamelijk agrarisch geoccupeerd. De bebouwing bestond uit boerderijen van het langgeveltype, die karakteristiek zijn voor de Brabantse zandgronden. Door de geringe bebouwingshoogte en de uitwendige vorm, pasten zij zeer goed in het kleinschalige landschap.

Met de agrarische economie veranderde de bruikbaarheid van de boerderijen. Het gevolg was, dat nieuwe bedrijfsgebouwen en boerderijen tot stand kwamen, die vooral in de kleinschalige oude cultuurlandschappen, door hun omvang en hun vorm nu dikwijls een schril contrast vormen met het aanwezige landschap.

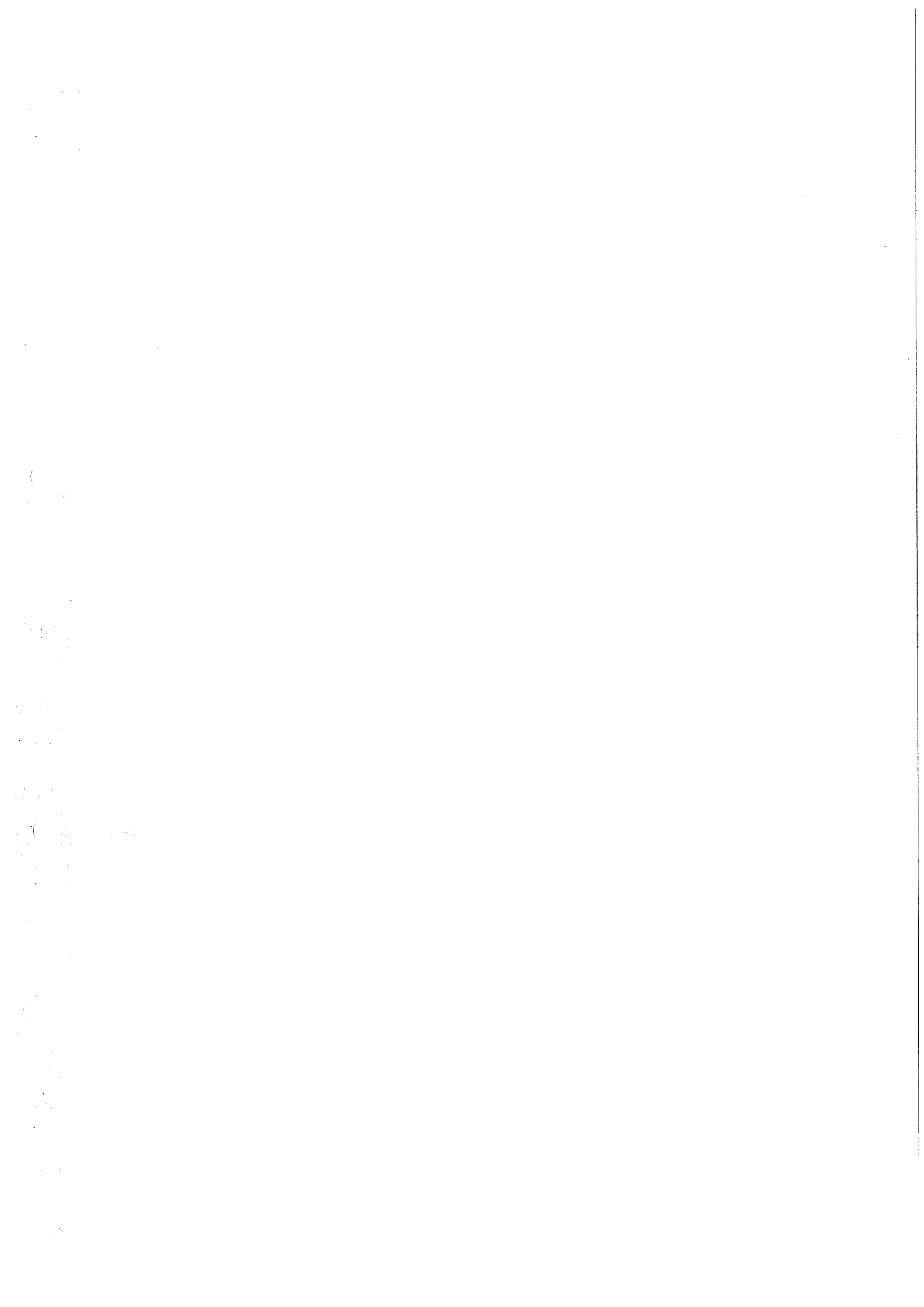
Bovendien werden vele boerderijen overcompleet. Verandering van de functie - dikwijls woning voor een ander dan een agrarische gebruiker - was veelal zo ingrijpend in het uitwendig karakter, dat het passen in het landschap verloren ging.

Voordat de agrarische bedrijfsvoering geheel werd opgeheven, werd vaak nog getracht deze nieuwe impulsen te geven, of op andere wijze neveninkomsten te verwerven. Hiervoor waren bijgebouwen nodig, die het complex van de boerderij nu vaak een rommelig aanzicht geven. Ook bij nog functionerende oude boerderijen is hiervan sprake.

In het buitengebied zijn nog een vrij groot aantal langgevelboerderijen aanwezig, zij het dikwijls in deplorabele staat. Van een vrij gaaf gebleven bebouwingscomplex kan alleen nog maar worden gesproken in de nederzetting Achterste Brug. Hoewel de meeste boerderijen er niet meer een agrarische functie bezitten, zijn zij, dankzij goede restauratie, vrij goed bewaard gebleven, en vormen zij een alleszins aantrekkelijk dorpsgezicht, niet in het minst ook door de fraaie, hoge geboomten.

10.2. BIJZONDER GRONDGEBRUIK.

Naast bebouwing met een duidelijk agrarisch karakter is in de loop der tijden, met name gedurende de laatste decennia, ook veel burgerbebouwing het landelijk gebied binnengedrongen. Veelal is zij, enkele uitzonderingen daargelaten, van een zodanige

10 bebouwing, bijzonder grondgebruik en verkeer

- 10.1. Agrarische bebouwing.
- 10.2. Bijzonder grondgebruik.
- 10.3. Verkeer.

rekreatie, voldoende mogelijkheden biedt, zodat de strook aan de zuidzijde van de bebouwde kom voorlopig als een reserve moet worden beschouwd. Hetzelfde geldt voor het gebied ten zuidwesten van Borkel, voor wat betreft de extensieve verblijfsrekreatie. Een camping op deze plaats zal pas ontwikkeld moeten worden, indien duidelijk aantoonbaar is, dat het aanbod op de camping bij Schaft overtroffen wordt door de vraag, waarbij dan ook het aantal vaste staanplaatsen, dat remmend werkt op het aanbod, zeker in ogenschouw zal moeten worden genomen. De behoefte aan volkstuintjes is, naar het zich laat aanzien, niet van dien aard, dat zij in het buitengebied zou moeten worden opgevangen.

9.5. CONCLUSIES.

- De natuurgebieden zijn uitsluitend geschikt voor de zeer extensieve dagrekreatie.
- Realisering van de zône voor de intensieve dagrekreatie aan de zuidrand van Valkenswaard is op korte termijn niet nodig, zodat deze zône voorlopig als een reserve dient te worden beschouwd.
- Aan de behoefte aan paardestallingen kan het beste worden tegemoet gekomen door in de stedelijke randzône's mogelijkheden te scheppen voor het verspreid oprichten van paardestallingen.
- In de gebieden met een extensieve dagrekreatieve functie dient deze functie te worden gecontinueerd en dienen de hoge visuele belevingsvoorwaarden van de verschillende gebieden en de differentiatie in landschapstypen gehandhaafd te blijven.

Dit laatste houdt in, dat:

- opgaande beplantingen zoveel mogelijk moeten worden gehandhaafd;
- cultuurtechnische werken, die het karakter sterk kunnen aantasten, zoveel mogelijk moeten worden vermeden;
- de oude cultuurlandschappen geëerbiedigd moeten worden;
- de grootschalige ruimten zoveel mogelijk als zodanig behouden moeten blijven.

bestaan, die hoogst waarschijnlijk worden veroorzaakt door verschillende gedetailleerdheid en het doel, waarvoor beide plannen zijn opgesteld.

9.3. BIJZONDERE VORMEN VAN REKREATIE.

Naast de in het voorgaande behandelde, min of meer algemene vormen van recreatie, is er steeds een behoefte van de stadsmens geweest, in zijn vrije tijd min of meer agrarische activiteiten te ondernemen. Het houden van volkstuintjes is hier van een duidelijk voorbeeld. Eventuele nieuwe volkstuintjes zouden in de zône voor intensieve dagrecreatie kunnen worden gesitueerd. Wel moet worden gesteld, dat in dat geval de mogelijkheden voor deze enigszins stedelijke activiteiten binnen de bebouwde kom uitgeput dienen te zijn.

In de afgelopen jaren heeft zich in toenemende mate een nieuwe vorm van recreatie voorgedaan, te weten het rekreatief weiden van paarden en pony's. Als gevolg hiervan wordt de gemeente regelmatig geconfronteerd met een behoefte aan schuilgelegenheden en stalling voor niet-agrarische doeleinden. In deze behoefte kan veelal niet redelijker wijze worden voorzien in de bestaande agrarische bebouwing, met name niet indien de kosten hiervan in de overwegingen worden betrokken.

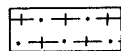
In ieder geval in de landschappelijk waardevolle gebieden is het oprichten van dergelijke stallingen niet toelaatbaar. Ook echter in de pure agrarische gebieden zijn paardestallingen, gelet op het gevaar van versnippering van grondgebruik, niet gewenst.

Wel is de oprichting van een beperkt aantal paardestallingen aanvaardbaar in de aan de stedelijke bebouwing grenzende randgebieden van het buitengebied, welke gebieden mede een functie dienen te vervullen ten behoeve van de dagrecreatie voor de eigen bevolking.

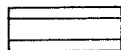
9.4. DE BEHOEFTE.

Over de recreatiebehoefte binnen de gemeente Valkenswaard is weinig bekend. Voorshands mag echter worden aangenomen, dat het Eurostrand, voor wat betreft de meer intensieve vormen van

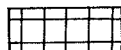
GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN VAN HET LANDSCHAP VOOR DE REKREATIE

ZEER EXTENSIEVE DAGREKREATIE

EXTENSIEVE DAGREKREATIE

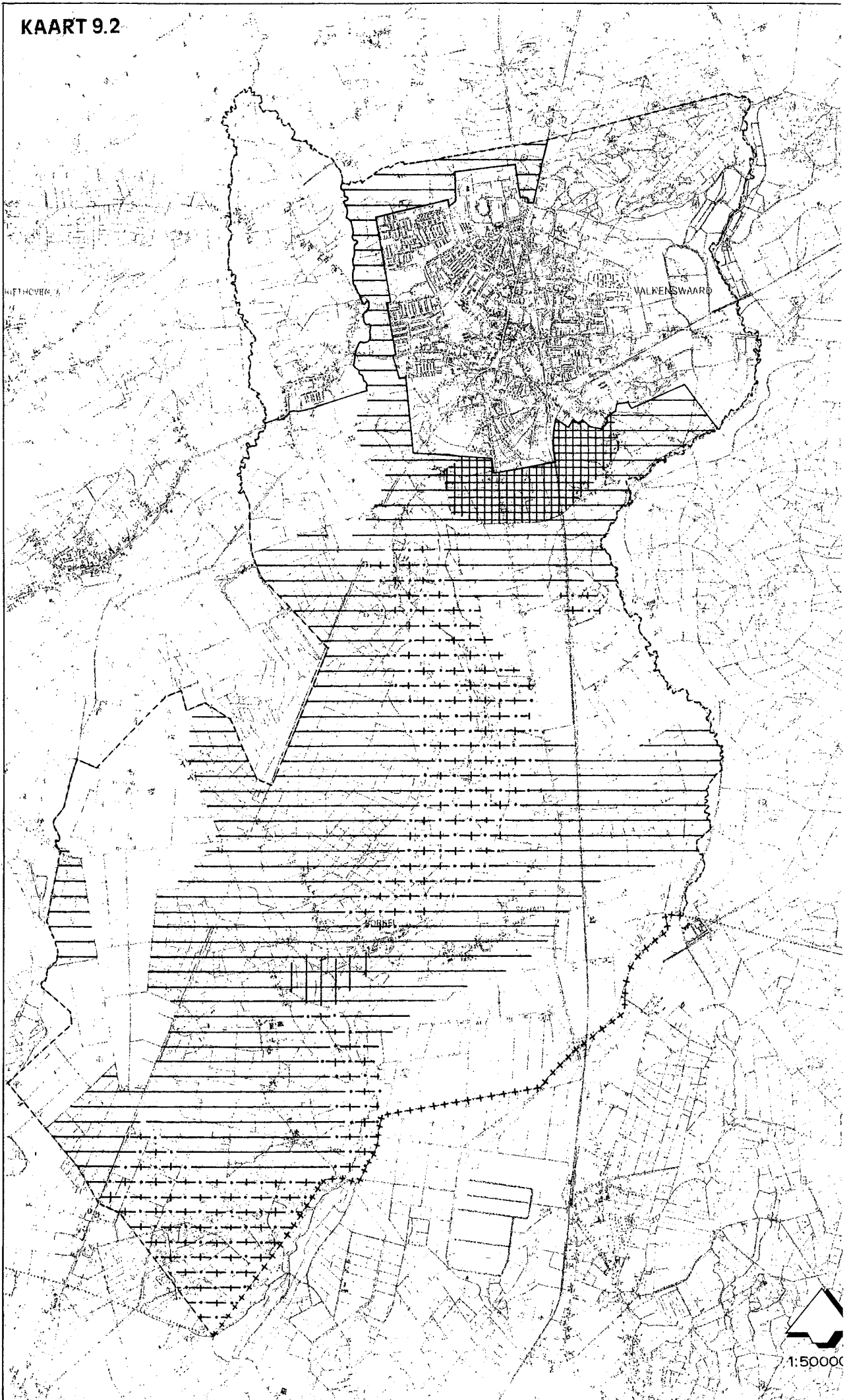

EXTENSIEVE VERBLIJFSREKREATIE

INTENSIEVE DAGREKREATIE

KAART 9.2

rijke mate afhankelijk is van de opgaande beplanting, gehandhaafd moet worden, wil het buitengebied zijn functie ten behoeve van de extensieve dagrecreatie kunnen blijven vervullen.

Naast de gebieden, die geschikt zijn voor de extensieve recreatie is op kaart 9.2. aan de zuidzijde van de bebouwde kom een gebied aangegeven, waarin te zijner tijd intensievere vormen van recreatie mogelijk zijn.

De ligging van dit gebied is voor deze vorm van recreatie vrij gunstig, vanwege de vrij korte afstand tot de bebouwde kom. Daarbij komt, dat het gebied op zich landschappelijk weinig interessant is. De rondom deze strook liggende gebieden hebben wel een hoge visuele belevingswaarde. Er zou dus zonder dat aan het landschap afbreuk wordt gedaan, een door visueel aantrekkelijke gebieden omringd recreatiegebied kunnen ontstaan, waarin allerlei recreatieve voorzieningen terecht zouden kunnen.

Gedacht moet worden aan voorzieningen op stedelijk niveau, dat wil zeggen, zeker geen objecten van formaat, maar veeleer speel- en ligweiden, zitgelegenheden en eventueel een uitspanning, een hertenkamp, een kinderboerderij, een manege of een kleine camping. Het gebied zou tevens dienst kunnen doen als buffer tussen stad en landschap, waarbij het recreatief gebruik, naarmate men meer naar het zuiden toegaat, steeds minder intensief zou moeten worden.

Tenslotte zijn er twee gebieden aangegeven welke geschikt zijn voor de extensieve verblijfsrecreatie. Eén gebied ter plaatse van de reeds aanwezige camping ten noorden van Schaft en één gebied aan de zuidwestzijde van Borkel, welk gebied, mits er de aanwezige bossages in stand worden gehouden, weinig kwetsbaar is. De bedoeling hiervan is, dat aan de recreant, die rust en stilte zoekt, de gelegenheid wordt geboden, ter plekke op een eenvoudige wijze te kunnen overnachten. Voor een meer uitgebreide vorm van verblijfsrecreatie met zwembaden e.d. biedt het Eurostrand in de omgeving van Valkenswaard voldoende mogelijkheden.

Vergelijking van kaart 9.2. met het zoneringsplan (kaart 2.5.) leert, dat er alleen op zeer ondergeschikte punten verschillen

- de excentrische ligging ten opzichte van de stedelijke gebieden;
- de aanwezigheid van het bijzonder fraaie, maar ook kwetsbare landschap en van zeer waardevolle natuurgebieden;
- de aanwezigheid van het dagrecreatie-object Eurostrand in de direkte omgeving.

Ook het zoneringsplan gaat er van uit, dat het buitengebied van Valkenswaard vooral een functie zal vervullen ten behoeve van de extensieve dagrecreatie.

Binnen het kader van overwegend extensieve vormen van dagrecreatie is het noodzakelijk een differentiatie aan te brengen, in relatie met de kwetsbaarheid van het landschap, de natuurgebieden en de afstand tot Valkenswaard.

Kaart 9.2. In deze differentiatie zijn de volgende categorieën te onderscheiden:

- de zeer extensieve dagrecreatie;
- de extensieve dagrecreatie;
- de meer intensieve dagrecreatie.

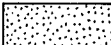
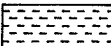

De in het gebied aanwezige natuurgebieden zijn uitsluitend geschikt voor de zeer extensieve dagrecreatie, daar voor deze gebieden een ongestoorde ontwikkeling van het natuurlijk milieu voorop dient te staan. De recreatieve waarde van deze gebieden wordt gevormd door het landschap met de natuur en de stilte. De gebieden, die in het landschapsonderzoek een hoge visuele waarde zijn toegekend, zijn uitermate geschikt voor de extensieve dagrecreatie.

Deze vorm van recreatie onderscheidt zich van de zeer extensieve dagrecreatie in de manier, waarop gerekreëerd wordt.

De zeer extensieve dagrecreatie bestaat voornamelijk uit wandelen en het observeren van de natuur, terwijl de extensieve dagrecreatie ook bijvoorbeeld het "toeren" met de auto kan omvatten. Beide zijn evenwel gericht op het genieten van de omgeving, waarbij de visuele belevingswaarde, die, zoals uit hoofdstuk 6 blijkt, in sommige gebieden zeer hoog is, uiteraard een grote rol speelt.

Het spreekt vanzelf, dat de hoge belevingswaarde, die in belang-

REKREATIEVE VOORZIENINGEN

.....	KEMPENROUTE
-----	WANDELROUTE
- - - - -	MALPIE RIJWIELPAD
o	HORECA
	SPORTPARK
	ZWEMBAD
	CROSSTERREIN
	MANEGE - RUITERSPORT
	TERREIN MODEL-VLIEGTUIGCLUB
	KAMPEERTERREIN
	JEUGDHERBERG
	HENGELVIJVER

- het aandeel vrachtverkeer: 15%.
(Het door de provincie in 1976 gehouden kenteken-onderzoek signaleert een gemiddeld aandeel van 10% vrachtverkeer).
- snelheid personenauto's 100 km per uur.
snelheid vrachtauto's 80 km per uur.
- minimumafstand tot de weg 60 m.
- waarnemingshoogte 2 m boven het aan de woningen grenzend afgewerkte terrein.
- de weg op 1,50 m boven het aangrenzend maaiveld.

Geluidsbelasting: $L_{eq} = 68$ dB(A)

reductiemogelijkheden:

regelbeplanting: 10 dB(A)

aarden wal 3,5 m: 10 dB(A)

Blijft $L_{eq} = 48$ dB(A)

Dit is blijkens de toelichting op de ontwerp-wet geluidshinder een zeer acceptabel peil.

Aangetekend moet worden dat de theoretische reductie-mogelijkheid door regelbeplanting maximaal 13 dB(A) bedraagt. Deze lijkt in de praktijk niet haalbaar, maar de verwachte geluidsbelasting kan door het treffen van de genoemde maatregelen in ieder geval teruggebracht worden tot de in het wetsontwerp geluidshinder genoemde grenswaarde van 50 dB(A) in bestaande situaties. Deze waarde kan onder bepaalde omstandigheden volgens het wetsontwerp worden verhoogd tot 55 dB(A).

Gezien de vrijruime afstand tot de bebouwing en de ligging in open ruimte bestaat geen kans op stankoverlast van storende omvang.

Geluids- en stankoverlast doen zich reeds lang op onaanvaardbare schaal voor op de Eindhovenseweg, zonder dat hiertegen in de huidige verkeerswegenstructuur maatregelen zijn te treffen. Ter illustratie mogen de navolgende gegevens dienen, verkregen door een meting van het geluid op de Eindhovenseweg door de afdeling hinderwetszaken/milieuhygiëne van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht Eindhoven op 21 en 23 oktober 1976:

21-10-1976

14.00 uur: L eq 71,3 dB(A)
16.30 uur: L eq 74,2 dB(A)
20.00 uur: L eq 69,1 dB(A)
23.00 uur: L eq 65,3 dB(A)
02.00 uur: L eq 60,8 dB(A)

23-10-1976

06.10 uur: L eq 70,0 dB(A)
06.30 uur: L eq 71,8 dB(A)
06.50 uur: L eq 70,1 dB(A)
07.10 uur: L eq 72,4 dB(A)
07.30 uur: L eq 73,5 dB(A)
07.50 uur: L eq 73,0 dB(A)
08.10 uur: L eq 72,5 dB(A)
08.25 uur: L eq 73,4 dB(A)
08.40 uur: L eq 71,8 dB(A)
08.55 uur: L eq 72,6 dB(A)

Bij verdere toename van de verkeersintensiteit zal dit geluidsniveau, dat thans reeds boven de in het Wetsontwerp geluidshinder aangegeven maximale grenswaarde in bestaande situaties ligt, nog verder stijgen. Voor verbetering van de situatie op de Eindhovenseweg zal de Verlengde Poot van Metz een belangrijke rol spelen, omdat hierdoor de geluidshinder (en stankoverlast) op de Eindhovenseweg tot aanvaardbare proporties kan worden teruggebracht zonder dat daardoor elders nieuwe onaanvaardbare situaties ontstaan.

11 evaluatie

11.1. Algemeen.

11.2. Landschap.

11.2.1. Conclusies.

11.2.2. Gewenste ontwikkeling.

11.3. Natuur.

11.3.1. Conclusies.

11.3.2. Gewenste ontwikkeling.

11.4. Landbouw.

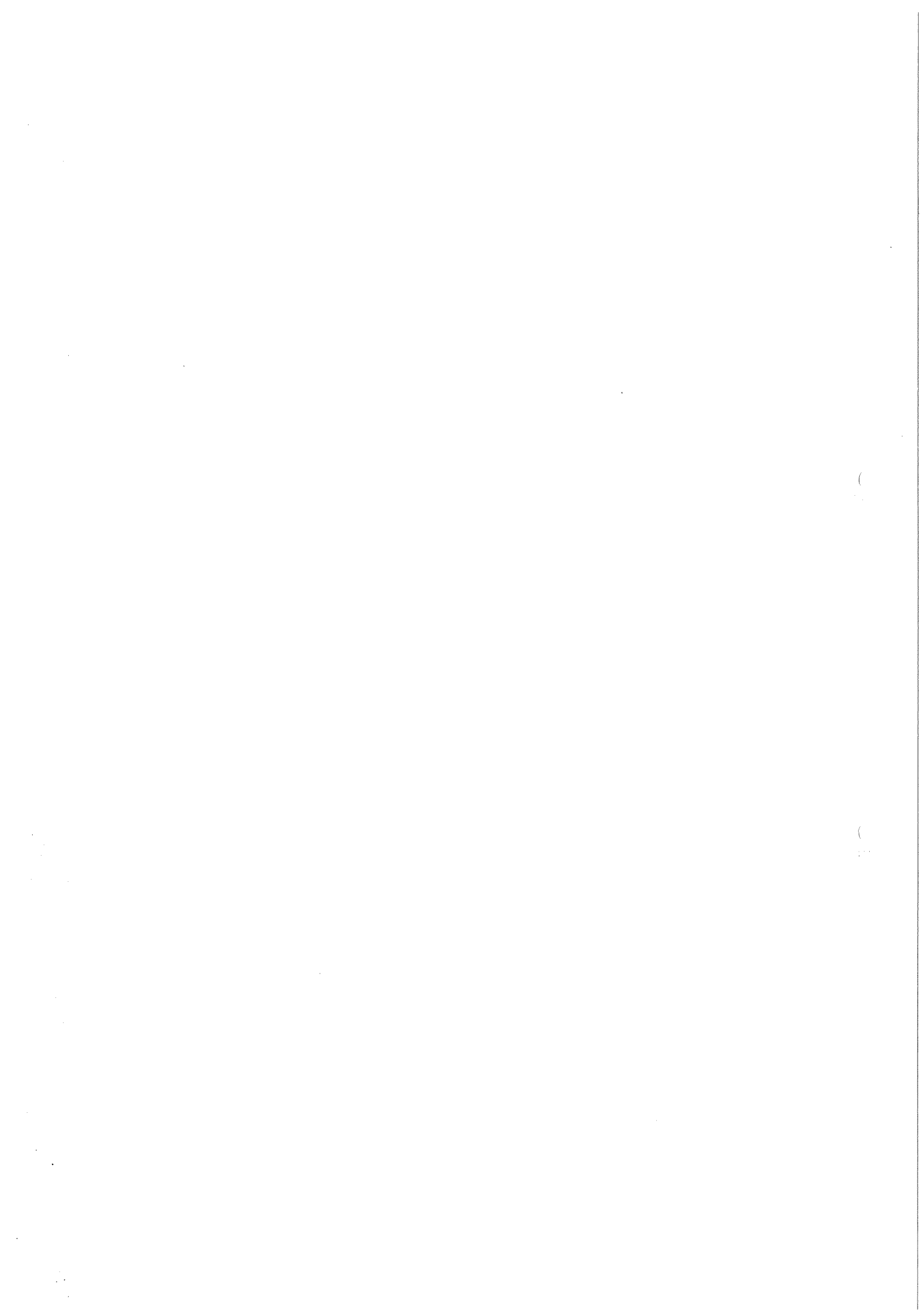
11.4.1. Conclusies.

11.4.2. Gewenste ontwikkeling.

11.5. Rekreatie.

11.5.1. Conclusies.

11.5.2. Gewenste ontwikkeling.

11.1. ALGEMEEN.

In de voorgaande hoofdstukken zijn de facetten, die bij het gebruik van de in het buitengebied gelegen gronden het meest zijn betrokken, uitvoerig onderzocht. In dit hoofdstuk zullen de belangrijkste conclusies van de onderzoeken naar de facetten landschap, natuur, landbouw en recreatie worden herhaald, waarna zal worden nagegaan, wat voor elk van die facetten de meest gewenste ontwikkeling is.

11.2. LANDSCHAP.

11.2.1. CONCLUSIES.

- Nog redelijk gave representanten van het kleinschalige oude cultuurlandschap zijn aanwezig nabij de Zeelberg, Schaft, de Kapel, de Hoeve en Voorste- en Achterste Brug.
- Het buitengebied vervult meer en meer een functie ten behoeve van de recreatie.
- Het landschap vertoont een op zichzelf reeds waardevolle afwisseling in gebieden van verschillend karakter en verschillende schaal.
- Bij de waardering van het landschap naar visuele kenmerken kon een aantal zeer waardevolle, waardevolle en minder waardevolle gebieden worden onderscheiden.

Tot de zeer waardevolle landschappen behoren de oude cultuurlandschappen van kleine schaal (omgeving van de Zeelberg, Schaft en Achterste Brug), alsmede enkele gebieden, die gekenmerkt worden door het voorkomen van boscomplexen (ten zuiden van Valkenswaard en de omgeving van de Venbergse Molen, de Horsten en de Putten).

Landschappelijk waardevol zijn het oude cultuurlandschap ten noorden van de Kapel en een aantal gebieden van overwegend kleine schaal (het Dommeldal tussen Dommelen en de Venbergse Molen, het Tongelreepdal ten oosten van de Opperheide, het gebied ten zuiden van Borkel en het gebied ten westen van Achterste Brug).

Minder waardevol zijn in het algemeen de gebieden die door

ontginning van de voormalige heidevelden tot stand zijn gekomen en die worden gekenmerkt door grote openheid.

- De gebieden van kleine schaal zijn kwetsbaar voor cultuurtechnische ingrepen en grootschalige bebouwing.
- De meer open gebieden zijn kwetsbaar voor bebouwing, evenals landbouwenclaves die voor een belangrijk deel worden omzoomd door bosranden.

11.2.2. GEWENSTE ONTWIKKELING.

Door de grote verscheidenheid aan landschapstypen en de onregelmatige spreiding daarvan over het gebied is het landschap van het buitengebied van Valkenswaard in zijn totaliteit bijzonder aantrekkelijk. Vanuit landschappelijk/recreatief oogpunt is het dan ook wenselijk, dat bij ontwikkelingen in het buitengebied zoveel mogelijk wordt geprobeerd de aanwezige differentiatie te behouden en eventueel zelfs te versterken. Dit betekent ondermeer, dat bij elke verandering, die zich aandient, de ter plaatse aanwezige landschappelijke karakteristiek zo goed mogelijk zal moeten worden bewaard.

Dat het handhaven van de ruimtebepalende elementen bij uitsteking, de bossen, hierbij voorop dient te staan, zal duidelijk zijn. Houtwallen, singels, lanen, weg- en erfbeplantingen en bebouwing zijn de landschapselementen, die het landschap meer in detail bepalen. De mate, waarin deze elementen aanwezig zijn, is bepalend voor de verschillen tussen de gebieden van grotere en kleinere schaal, en daarmee voor de waarde van de verschillende gebieden. Met name voor de kleinschalige gebieden (in het algemeen zijn dit de "zeer waardevolle" en de "waardevolle" gebieden) is daarom het zoveel mogelijk handhaven van de genoemde landschapselementen een vereiste.

Binnen de "zeer waardevolle" en de "waardevolle" gebieden komen de meest gave representanten van het oude cultuurlandschap voor. Behalve een hoge visuele belevingswaarde hebben deze gebieden ook in cultuurhistorisch opzicht grote betekenis. Dit geldt voor het gehele complex van het akkerdorpenlandschap; niet alleen voor de kleinschalige gebieden om en nabij de dorpen, maar ook voor de meer open gebieden: de akkers, de weiden en de beek.

dalén, in combinatie met grotere en kleinere boscomplexen. In hun totaliteit zijn deze gebieden zo complex, dat in feite iedere ingreep in detail een verdere aantasting betekent van het karakter.

Vanwege de cultuurhistorische betekenis, alsook vanwege de hoge visuele belevingswaarde, is het vanuit landschappelijk oogpunt wenselijk, dat er naar wordt gestreefd de meest gave oude cultuurlandschappen in hun essentie te behouden.

Dit betekent niet, dat het oprichten van nieuwe bebouwing in deze gebieden absoluut onmogelijk moet worden gemaakt. Met name binnen de aanwezige bebouwingsconcentraties is nieuwe bebouwing in beperkte mate aanvaardbaar. Wel zullen dan aan de vorm en de afmetingen van de gebouwen hoge eisen moeten worden gesteld. In de delen van het oude cultuurlandschap, die door recente ontwikkelingen ernstig zijn aangetast, zal, waar dit op eenvoudige wijze te realiseren is, gestreefd moeten worden naar herstel van de verloren gegane waarden. In dit verband moet zeker de omgeving van Voorste Brug worden genoemd, waar, door de aanwezigheid van een fors veredelingsbedrijf, in ernstige mate afbreuk wordt gedaan aan de in wezen hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde van dit gebied. Op eenvoudige wijze zou hierin verbetering kunnen worden gebracht door rondom de bedrijfsgebouwen beplantingen aan te brengen. De visuele en de cultuurhistorische waarde van de omgeving van Voorste Brug zou hierdoor aamerkelijk worden verhoogd, hetgeen gezien het feit, dat dit gebied onverbrekkelijk deel uitmaakt van het totale oude cultuurlandschap, zeker wenselijk is.

Overigens geldt trouwens voor het gehele buitengebied, dat de aantrekkelijkheid van het landschap op vele plaatsen aanmerkelijk kan worden vergroot, door in meerdere mate op de particuliere erven beplantingen aan te brengen.

In een groot deel van de als "minder waardevol" aangegeven gebieden wordt het karakter bepaald door de openheid en de grote ruimtematen. Met het oog op de afwisseling tussen de open en de meer gesloten gebieden en dus met het oog op de differentiatie in het buitengebied, is het gewenst in de gebieden, die

Kaart 6.5. op de kaart "kwetsbaarheid van het landschap" zijn aangeduid

als "kwetsbaar ten aanzien van de ruimtewerking", de openheid zoveel mogelijk te bewaren. Dit betekent, dat in deze gebieden het oprichten van nieuwe bebouwing, evenals het aanbrengen van beplantingen, beperkt dient te worden.

In de overige "minder waardevolle" gebieden zal, waar en wanneer dat nodig is, ter plekke de wenselijke ontwikkeling in detail moeten worden gezien.

In de landbouwenclaves, die klein van afmetingen zijn, en die voor een belangrijk deel omzoomd worden door bosranden, dient de oprichting van nieuwe bebouwing te worden tegengegaan.

11.3 NATUUR.

11.3.1. CONCLUSIES.

- Binnen het plangebied liggen twee gebiedjes met een dermate grote natuurwetenschappelijke waarde, dat zij tot natuurgebied dienen te worden bestemd. Het betreft hier het rietmoerasje 't Schijfje en een bosje tussen Schaft en de Peedijk.
- Naast de werkelijke natuurgebieden komen gebieden voor, die door de grote a-biotische diversiteit in de bodem de potentie bezitten om uit te groeien tot waardevolle natuurterreinen.

Het betreft hier vooral langs de beken gelegen gronden.

Voor een belangrijk deel hebben deze gronden een landbouwkundig gebruik.

- Teneinde de natuurgebieden tegen kwalijke invloeden van buitenaf te beschermen, zijn op diverse plaatsen (afhankelijk van reliëf en waterhuishouding) zônes nodig, waarin het opslaan en het geconcentreerd storten van stoffen, met een vervuilende, vergiftigende en/of eutrofiërende werking, wordt verboden.
- Voor het behoud van de a-biotische diversiteit in de potentiële natuurgebieden dienen ondermeer egalisatie en diepe bodembewerking in die gebieden aan banden te worden gelegd.
- Teneinde vervuiling, vergiftiging en/of eutrofiëring van aan de beken gelegen natuurgebieden, door stroomopwaarts gestorte stoffen, te voorkomen, is het nodig dit op de oevers van de

beken te verbieden.

11.3.2. GEWENSTE ONTWIKKELING.

Niet alleen uit een oogpunt van landschap en recreatie, maar ook om redenen van natuurbehoud, is het gewenst, dat alle in het buitengebied van Valkenswaard gelegen bos- en natuurgebieden een zodanige bescherming krijgen, dat het voortbestaan van de bos- en natuurgebieden wordt verzekerd. Ook de boscomplexen in het plangebied en de twee natuurgebiedjes zullen daarom in het bestemmingsplan Buitengebied een op de bescherming van de aanwezige waarden gerichte bestemming dienen te verkrijgen. Daarnaast dienen de meest waardevolle en meest kwetsbare natuurgebieden ook tegen storende en nivellerende invloeden van buitenaf (luchtverontreiniging, bodemverontreiniging) te worden beschermd. Met name geldt dit voor de gebieden, die in het bestemmingsplan "Natuurgebieden" de bestemming "Natuurgebied" hebben gekregen (de voormalige meldingsgebieden), en de twee binnen het plangebied gelegen natuurgebieden ('t Schijfje, en het bosje ten zuiden van de Peedijk). In de directe omgeving van deze natuurgebieden is het gewenst veredelingsbedrijven te weren en maatregelen te nemen om te voorkomen, dat, - ten gevolge van het geconcentreerd storten van vuil - verontreinigd bodemwater in de natuurgebieden komt. Dit laatste kan geschieden door plaatselijk aan de randen van de natuurgebieden het geconcentreerd storten van stoffen, met een eutrofiërende, vergiftigende en/of vervuilende werking, te verbieden.

Het is gewenst een dergelijke bescherming ook te leggen op de oevers van de beken teneinde in belangrijke mate te vermijden, dat het water van de beken vervuult, hetgeen ongetwijfeld van grote (negatieve) invloed zou zijn op de flora en de fauna van de langs de beken gelegen natuurgebieden.

De beekdalen van de Tongelreep, de Dommel en de Beekloop bezitten een grote potentiële ecologische waarde. Het beheer en de functie van deze gebieden zou, zo mogelijk, gericht moeten zijn op behoud en vergroting van de landschappelijke en ecologische variatie, met gebruikmaking van de aanwezige potenties. Door middel van actieve natuurbouw kan een dergelijke ontwikkeling

worden gestimuleerd. Daarnaast moet getracht worden het areaal natuurterreinen te vergroten ter verbetering van het leefmilieu. Dit kan ondermeer worden bereikt, door marginale landbouwgronden uit de produktie te nemen en deze gebieden middels natuurbouw en bijvoorbeeld extensieve bewerking te beheren. Of dit laatste op korte termijn valt te realiseren, lijkt ernstig te moeten worden betwijfeld. In ieder geval is het wel zaak, dat er voor wordt gezorgd, dat in de gebieden met een grote potentiële ecologische waarde, het landbouwkundig gebruik zodanig is, dat de a-biotische diversiteit in de bodem behouden blijft, zodat, wanneer zich ten aanzien van de natuurbouw gunstiger mogelijkheden voordoen, alsnog een rijk potentieel voorhanden is. Dit houdt in dat in deze gebieden ondermeer het egaliseren en het diep bewerken van de bodem aan banden moeten worden gelegd.

Tenslotte is het ook vanuit natuurwetenschappelijk oogpunt van belang, dat de houtwallen en de singels zoveel mogelijk behouden blijven, niet alleen door hun betekenis als broed- en fourageerplaatsen voor vogels, maar ook door de dikwijls bijzonder rijke en geschakeerde onderbegroeiing.

Voorts is het wenselijk, dat de onverharde landwegen met hun bermen zoveel mogelijk worden gespaard, vanwege de dikwijls grote floristische rijkdom in die bermen.

11.4. LANDBOUW.

11.4.1. CONCLUSIES.

- De afgelopen jaren werden gekenmerkt door een sterke daling van het aantal bedrijven en een toename van de gemiddelde bedrijfsgrootte. In de toekomst zal dit proces zich waarschijnlijk doorzetten, zij het in geringere mate dan voorheen.
- De tendens tot specialisatie en intensivering, die tot een aanzienlijke uitbreiding van de rundvee- en varkensstapel heeft geleid, zal naar alle waarschijnlijkheid in de toekomst voortgaan. Een even grote uitbreiding van het aantal dieren als in het verleden is evenwel niet te verwachten.

- Met de toegenomen betekenis van de rundveehouderij- en de veredelingsbedrijven is de betekenis van de akkerbouw afgenomen. Analooq hieraan vond een vergroting van het grasland-areaal plaats, ten koste van de oppervlakte bouwland. Het is de verwachting, dat dit proces zich ook in de nabije toekomst zal voortzetten, echter in veel geringere mate dan voorheen vanwege de gunstiger perspectieven op het gebied van de akkerbouw (teelt van snijmais).
- De tuinbouw is in Valkenswaard altijd van zeer ondergeschikte betekenis geweest. In de toekomst zijn in deze sector geen grote veranderingen te verwachten.
- In de afgelopen jaren is de agrarische beroepsbevolking sterk afgenomen. Een uitbreiding van de werkgelegenheid in de agrarische sector is niet aannemelijk. Eerder is een geringe afname te verwachten.
- Voor een belangrijk deel van het buitengebied vormen bodem- en waterhuishouding in meer of mindere mate beperkende factoren voor de uitoefening van akker- of weidebouw op deze gronden. Alleen de gronden, die al gedurende vele eeuwen als bouwland in gebruik zijn, hebben geen, of slechts zeer geringe beperkingen ten aanzien van genoemde vormen van landbouw.
- Met de ontwikkelingen in de landbouw voltrokken zich veranderingen in het landschap. Ook de toekomstige ontwikkelingen als schaalvergroting en het oprichten van grootschalige bebouwing zullen voor het landschap in meer of mindere mate ingrijpende veranderingen inhouden.
- In een aantal gebieden wordt een efficiënte landbouwkundige bedrijfsvoering belemmerd door een slechte waterhuishouding, versnippering van het grondgebruik, ondoelmatige verkaveling en een landbouwkundige ontsluiting, die niet meer voldoet aan de moderne eisen van de landbouw. Voor deze gebieden is een ruilverkaveling (de ruilverkaveling "Schaft") in voorbereiding.

st
is-
k,
:
o-
r-

1.4.2. GEWENSTE ONTWIKKELING.

Vanuit landbouwkundig oogpunt is het nodig, dat het buitengebied

voldoende ruimte wordt gelaten voor aanpassing van de agrarische bedrijven aan noodzakelijke nieuwe technische en economische ontwikkelingen. Dit betekent in de eerste plaats, dat aan ieder bestaand agrarisch bedrijf, dat redelijk gezond is, de mogelijkheid moet worden geboden tot uitbreiding van de bestaande bedrijfsbebouwing. Daarnaast moet in voldoende mate de vestiging van nieuwe bedrijven mogelijk zijn. In de meeste gevallen zal het hierbij niet gaan om werkelijk nieuwe bedrijven, maar om bedrijven, die in het kader van de ruilverkaveling, om milieuhygiënische redenen (stankhinder in de woonomgeving) of omdat landbouwgronden voor andere doeleinden worden opgeëist (bijvoorbeeld voor woningbouw), dienen te worden verplaatst. Voorts is het voor een aantal bedrijven van groot belang, dat verbetering wordt gebracht in een aantal externe produktieomstandigheden. Het betreft hier vooral bedrijven, die gelegen zijn in de kleinschalige, oude cultuurlandschappen, waar vooral de verkavelingssituatie en de waterbeheersing een optimale bedrijfsvoering dikwijls in de weg staan. Voor vele bedrijven liggen de bij het bedrijf behorende kavels sterk verspreid over het gebied en vaak op grote afstand van de woning. Daarnaast laat de vorm van de kavel dikwijls te wensen over.

Als gevolg van de meermalen voorkomende hoge waterstanden in de beken, alsook vanwege de veelal te geringe afmetingen van kleine waterlopen en kavelsloten in het gebied, hebben vele agrariërs te kampen met wateroverlast. Willen de agrariërs in de gebieden waar zich bovenstaande voordoet ook voor de toekomst voldoende mogelijkheden behouden om binnen een redelijk arbeidstijd een voldoende inkomen te behalen, dan is het noodzakelijk dat, in het bijzonder in de bovengenoemde omstandigheden verbetering wordt gebracht. Met dit doel voor ogen is de ruilverkaveling "Schaft" opgezet. In het bestemmingsplan dient de gelijkheid te worden gelaten voor uitvoering van deze ruilverkaveling.

11.5. REKREATIE.

11.5.1. CONCLUSIES.

- De natuurgebieden zijn uitsluitend geschikt voor de zeer extensieve dagrecreatie.
- Realisering van de zône voor de intensieve dagrecreatie aan de zuidrand van Valkenswaard is op korte termijn niet nodig, zodat deze zône voorlopig als een reserve dient te worden beschouwd.
- Aan de behoefte aan paardestallingen kan het beste worden tegemoet gekomen door in de stedelijke randzône's mogelijkheden te scheppen voor het verspreid oprichten van paardestallingen.
- In de gebieden met een extensieve dagrecreatieve functie dient deze functie te worden gecontinueerd en dienen de hoge visuele belevingsvoorwaarden van de verschillende gebieden en de differentiatie in landschapstypen gehandhaafd te blijven.

Dit laatste houdt in, dat:

- opgaande beplantingen zoveel mogelijk moeten worden gehandhaafd;
- cultuurtechnische werken, die het karakter sterk kunnen aantasten, zoveel mogelijk moeten worden vermeden;
- de oude cultuurlandschappen geëerbiedigd moeten worden;
- de grootschalige ruimten zoveel mogelijk als zodanig behouden moeten blijven.

11.5.2. GEWENSTE ONTWIKKELING.

Ook in de toekomst zal het buitengebied van Valkenswaard vooral betekenis hebben voor de extensieve en de zeer extensieve dagrecreatie. Voor het bestemmingsplan Buitengebied betekent dit, dat het voortbestaan moet worden gewaarborgd van datgene, waaraan het gebied deze functie ontleent, te weten het aantrekkelijke en afwisselende landschap. Wat dit in concreto inhoudt, is eerder omschreven in paragraaf 11.2.2. (de gewenste ontwikkeling vanuit een oogpunt van landschap) en in paragraaf 11.5.1. (conclusies uit het hoofdstuk recreatie).

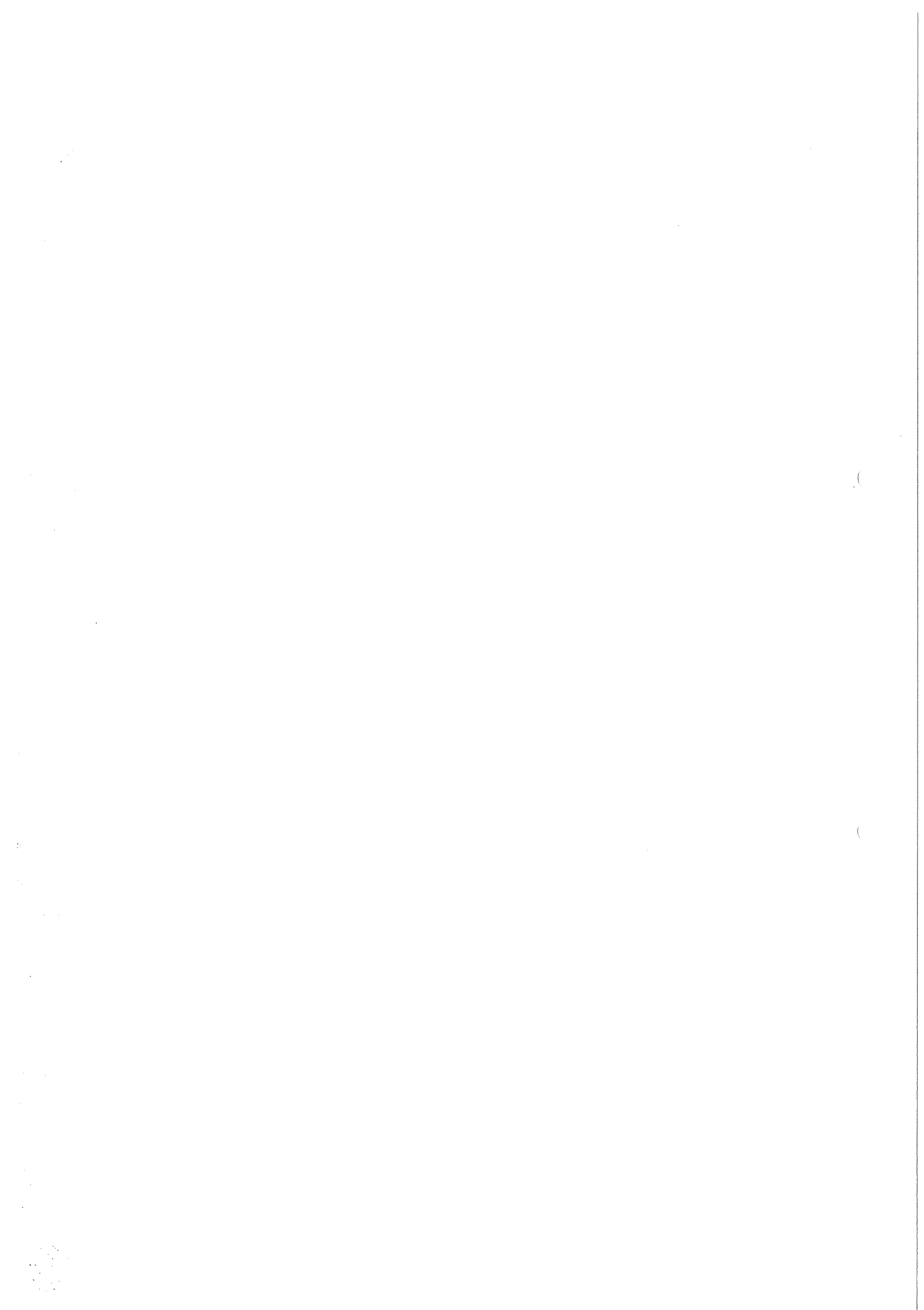
Daarnaast dienen in het bestemmingsplan mogelijkheden te worden gegeven voor de aanleg van meer specifieke voorzieningen ten behoeve van de extensieve en de zeer extensieve dagrecreatie. In dit verband kan worden gedacht aan de aanleg van bijvoorbeeld ruiterspaden en wandel- en fietspaden, in de minder kwetsbare bos- en natuurgebieden.

Ofschoon de mogelijkheden tot realisering van voorzieningen voor de meer intensieve dagrecreatie in een parkachtige zone aan de zuidkant van Valkenswaard vooralsnog gering moeten worden geacht, is het wel gewenst, dat in het bedoelde gebied de oprichting van dergelijke voorzieningen wordt mogelijk gemaakt. Wanneer zich dan de noodzaak tot het incidenteel realiseren van bepaalde recreatieve voorzieningen voordoet, kunnen die in ieder geval in zekere mate worden geconcentreerd, in de zone die, zoals uit het onderzoek is gebleken, voor de situering van deze voorzieningen het meest geschikt is. De mogelijkheid van het aaneengroeien tot een zone voor de intensieve dagrecreatie blijft dan alsnog aanwezig.

Behalve legalisering van de bestaande specifieke recreatieve voorzieningen is het tenslotte zaak, dat het bestemmingsplan de bouw van paardestallingen mogelijk maakt.

12 synthese

- 12.1. Algemeen.
- 12.2. Globale indeling van
het plangebied.
- 12.3. Bijzonder grondgebruik
en bebouwing.

12.1. ALGEMEEN.

In het vorige hoofdstuk is omschreven, wat voor de belangrijkste facetten in het buitengebied de meest gewenste ontwikkelingen zijn.

De volgende stap is de synthese van de verschillende belangen tot een plan, waarin ieder van de facetten zoveel mogelijk tot zijn recht komt.

Hiertoe wordt in dit hoofdstuk nagegaan in welke gebieden zich, omdat verschillende belangen er duidelijk tegenstrijdige eisen stellen - conflictsituaties voordoen, en in welke gebieden dit - omdat er slechts één belang speelt, of de verschillende belangen met elkaar overeenkomende eisen stellen - niet het geval is. Voor de gebieden, waar de belangen duidelijk met elkaar conflicteren, wordt, middels het stellen van prioriteiten ten aanzien van de alternatieve gebruiksmogelijkheden, bepaald in hoeverre aan ieder van de belangen kan worden tegemoetgekomen.

Het resultaat hiervan is een globale indeling van het plangebied en een omschrijving van hetgeen in de onderscheiden gebieden wel en niet toelaatbaar is.

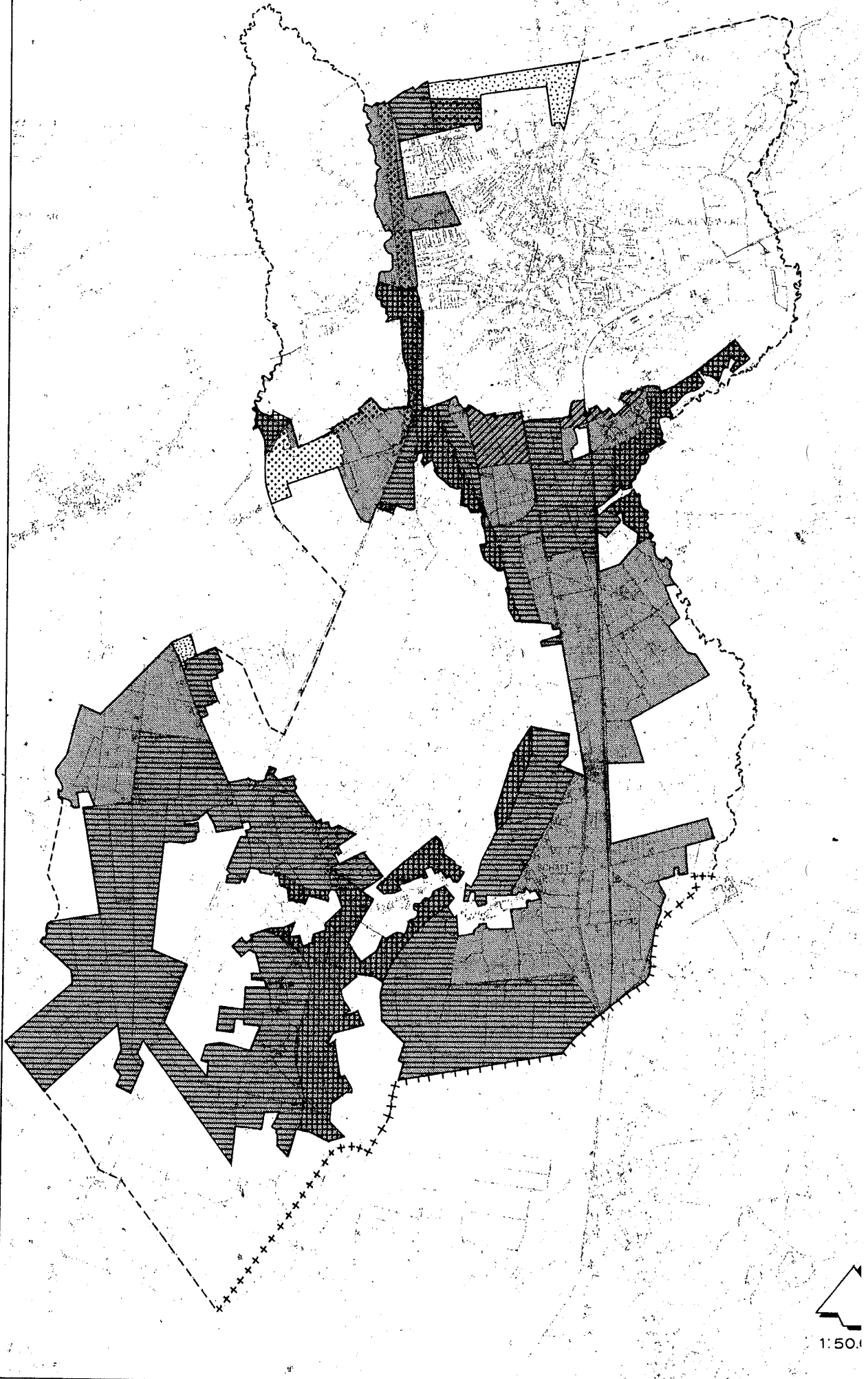
Tenslotte wordt in dit hoofdstuk ingegaan op meer specifieke vormen van bodemgebruik (onder andere: agrarische bebouwing, burger-woningbouw, vuilstortplaats) en de gewenste vorm van opname in het bestemmingsplan.

12.2. GLOBALE INDELING VAN HET PLANGEBIED.

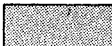

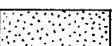
Teneinde op eenvoudige wijze zichtbaar te maken in welke gebieden meerdere en mogelijk met elkaar in strijd zijnde belangen spelen, is op de kaart "Synthese" aangegeven, waar van elk facet in het buitengebied de voornaamste belangen liggen. Bij deze kaart kunnen de volgende kanttekeningen worden geplaatst:

- Omdat het plangebied voor het grootste deel in beslag wordt genomen door landbouwgronden, geldt voor nagenoeg het gehele plangebied een landbouwbelang.
- Ofschoon de landschappelijke/recreatieve belangen in feite

KAART 12.1

SYNTHESE

- LANDBOUWKUNDIGE BELANGEN
- LANDSCHAPPELIJKE BELANGEN
- NATUURWETENSCHAPPELIJKE BELANGEN
- REKREATIEVE BELANGEN
- OVERIGE BELANGEN
- BOS

Kaart 6.4. eveneens voor nagenoeg het totale plangebied gelden, kan worden gesteld, dat zij in het bijzonder gelden voor de gebieden, die op de kaart "Waardering van het landschap" zijn aangegeven als "zeer waardevol" en als "waardevol", en voor Kaart 6.5. de gebieden, die op de kaart "Kwetsbaarheid van het landschap" zijn aangeduid als "kwetsbaar uitsluitend ten aanzien van de ruimte" en als "kwetsbare bosranden".

Aan genoemde gebieden is de omgeving van de Voorste Brug toegevoegd, omdat dit gebied in Cultuurhistorisch opzicht van grote waarde is, alsook om de reden, dat de lage visuele belevingswaarde (veroorzaakt door de negatieve beïnvloeding van een groot veredelingsbedrijf) op zeer eenvoudige wijze kan worden verhoogd, namelijk door rondom de bedrijfsgebouwen van het veredelingsbedrijf beplantingen aan te brengen.

- Het natuurwetenschappelijk belang betreft in de eerste plaats de in het plangebied gelegen bos- en natuurgebieden. Deze zijn niet als zodanig op de synthesekaart aangegeven, omdat dit te verwarrend zou werken. Bovendien is de bescherming ervan een vanzelfsprekende zaak.

Kaart 7.2. Voorts betreft het natuurwetenschappelijk belang de gebieden met een hoge en de gebieden met een matige tot hoge a-biotische waarde. Eerder is gesteld, dat het voor het behoud van deze waarden nodig is, dat in deze gebieden in ieder geval geen werkzaamheden als egaliseren en diep bewerken van de bodem plaatsvinden. Vanzelfsprekend geldt dit, wat betreft het egaliseren, alleen voor de gebieden waarin sprake is van een min of meer uitgesproken mikroreliëf. Om bovengenoemde redenen zijn op de synthesekaart als natuurwetenschappelijk van belang zijnde gebieden alleen de gebieden aangegeven, die naast een hoge of een matige tot hoge a-biotische waarde, tevens enig mikro-reliëf bezitten.

Kaart 7.3. Ook de chemische beschermingszone, die zou moeten dienen om de kwaliteit van het grondwater en daarmee de meest kwetsbare natuurgebieden te beschermen tegen verontreinigende invloeden van buitenaf, is niet op de synthesekaart

aangegeven. Opname van een chemische beschermingszone in het plan is niet nodig, omdat reeds in het kader van de Hinderwet eisen worden gesteld aan de mestopslag bij agrarische bedrijven (circulaire dd. 7 augustus 1972 van de Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch) en tevens omdat ook voor opslag van benzine en olie een Hinderwetvergunning is vereist. Opslag van chemische producten in het kader van de agrarische bedrijfsvoering zal veelal tijdelijk zijn. Deze tijdelijke opslag zou in ieder geval niet kunnen worden verboden.

- Behalve de reeds genoemde landschappelijke/recreatieve belangen, liggen er recreatieve belangen in het gebied tussen de Zeelberg en de Deelshurk (zone voor de intensieve dagrecreatie).
- Met de op de syntheseskaart aangegeven "overige belangen" worden bedoeld: de Verlengde Poot van Metz, de vuilstortplaats, het Eurocircuit en de uitbreiding van het sportterrein.

art 9.2.

Voor de oplossing van de verkeersproblemen in Valkenswaard, Aalst en Waalre is de Verlengde Poot van Metz noodzakelijk. Met de thans ter beschikking staande middelen, waarvan uitbreiding niet is te verwachten, lijkt een andere oplossing van de problematiek van het pendelverkeer niet mogelijk. Uitgaande van de noodzaak tot aanleg van deze weg is het tracé door het Dommeldal uit oogpunt van ecologie het minst nadelig. Hoewel toegegeven moet worden, dat de potentiële natuurwetenschappelijke waarde van het Dommeldal groot is, is m.u.v. het meest noordelijke deel in de gemeente, de stedelijke invloed reeds zo groot, dat de actuele waarde zeer betrekkelijk is.

Door de aan weerszijden van het dal aanwezige bebouwing en ook anderszins door vormen van meer stedelijk grondgebruik in het beekdal - volkstuinten, paardenweiden, bomenkwekerij - kan dit deel van het Dommeldal thans reeds niet meer als zeer waardevol worden beschouwd in landschappelijk opzicht. Niet ontkend kan worden, dat door de aanleg van de Verlengde Poot van Metz de landschappelijke waarde verder zal dalen, ondanks

het streven om de aanleg zodanig uit te voeren dat de waardevermindering zo gering mogelijk zal zijn.

De actuele waarde voor de recreatie is slechts zeer betrekkelijk zeker indien men recreatie voor de gehele bevolking en niet slechts voor de individuele grondeigenaren hieronder verstaat. Teneinde het betrokken gebied te kunnen laten functioneren voor de recreatie van de bevolking zal een inrichtingsplan ontwikkeld moeten worden. Hierbij zullen de langs de RW 69 aan te brengen geluidwerende voorzieningen een grote rol kunnen spelen. Ook na de aanleg van de RW 69 blijven ter weerszijden van deze weg voldoende gronden om (natuur-) parkachtige voorzieningen met daarin passende recreatieve elementen te ontwikkelen. Voor het gebied tussen de Dommel en de RW 69 zou hierbij aangesloten moeten worden aan de ontwikkelingen, die in het bestemmingsplan Kloosterakkers zijn voorzien voor het beekdal aan de westzijde van de Dommel. Voor het oostelijk gebied zou aansluiting moeten worden gezocht bij de in het onderhavige plan vastgestelde ontwikkeling van het gebied tussen Het Gegraaf en Kerkakkers.

Met betrekking tot het sociaal milieu dient te worden opgemerkt dat de Dommel en het Dommeldal nu reeds een fysieke barrière vormen, die door de aanleg van de Verlengde Poot van Metz mogelijk enigermate worden geaccentueerd. Daar staat tegenover, dat de relatie tussen Kloosterakkers en de kern Valkenswaard aanmerkelijk verbeterd zal worden door de aanleg van de Christoffeldreef.

In de gebieden, die voor de aanleg van de Verlengde Poot van Metz en Provinciale weg in aanmerking komen, zullen andere belangen aan het verkeersbelang ondergeschikt moeten worden gemaakt. Omdat het definitieve tracée van de weg nog niet bekend is, zal in het bestemmingsplan een zone moeten worden aangegeven, waarbinnen beperkte tracée-verschuivingen mogelijk zijn. In die zone zal het grondgebruik moeten worden beperkt tot het huidige gebruik; het oprichten van nieuwe bebouwing is niet toegestaan.

De zone tussen de Deelshurk en de Zeelberg, is, zoals in hoofdstuk 9 is gebleken, door zijn stedelijke randligging geschikt voor de aanleg van dagrecreatieve voorzieningen. In dit gebied

dienen landbouwkundige ontwikkelingen te worden beperkt. Wel dienen mogelijkheden te worden gegeven voor de bouw van paardestallingen en voor de oprichting van voorzieningen ten behoeve van de meer intensieve vormen van dagrecreatie.

Uit de synthesekaart blijkt, dat voor een groot deel van het plangebied in feite alleen landbouwbelangen een rol spelen. Omdat deze gebieden in landschappelijk en natuur-wetenschappelijk opzicht slechts een geringe waarde bezitten, is in deze gebieden een vrijwel onbelemmerde agrarische bedrijfsvoering toelaatbaar. Vanzelfsprekend zal ook in deze gebieden zorg moeten worden gedragen voor een zo aantrekkelijk mogelijk landschap. Dit houdt in, dat bestaande beplantingen zoveel mogelijk gehandhaafd moeten worden, dat aandacht moet worden besteed aan de vormgeving van nieuwe bebouwing en dat ook in meerdere mate nieuwe beplantingen worden aangebracht langs wegen en op particuliere erven.

Het agrarische gebied ten noorden van de Bergeijksedijk is behalve in landbouwkundig opzicht voor een deel landschappelijk van belang, in hoofdzaak vanwege de grote ruimtematen. In dit gebied is het, mede vanwege de samenhang tussen dit gebied en het open gebied zuidelijk van de Bergeijksedijk, gewenst om vooral de vergezichten in noord-zuidrichting te behouden. Dit betekent, dat nieuwe bebouwing in beginsel slechts aanvaardbaar is in betrekkelijk smalle zônes langs de min of meer noord-zuid lopende, bestaande wegen.

In de gedeelten van het plangebied, die nog niet aan de orde zijn geweest, liggen behalve landbouwkundige belangen ook landschappelijke belangen. Voorts zijn gedeelten van deze gebieden mede in natuurwetenschappelijk opzicht van belang.

Het gebied ten zuiden van de Bergeijksedijk en het gebied ten zuiden van de Peedijk ontlenen hun landschappelijke betekenis vooral aan de grote ruimtematen. Hierdoor zijn deze gebieden in belangrijke mate mede bepalend voor de aantrekkelijkheid van het gehele landschap, die, zoals eerder is gesteld, ondermeer afhankelijk is van de afwisseling in open en meer gesloten gebieden.

Gezien hun betekenis voor de verscheidenheid in het landschap verdient het aanbeveling genoemde gebieden zoveel mogelijk open te houden, hetgeen betekent, dat nieuwe bebouwing alleen in zeer beperkte mate toelaatbaar is.

In de agrarische enclaves, die voor een belangrijk deel worden omzoomd door bosranden (op de kaart "Kwetsbaarheid van het landschap" aangegeven als "kwetsbare bosranden") dient omwille van de zeer fraaie bosranden en de kleine ruimtematen aan het landschapsbelang voorrang te worden gegeven boven het landbouwbelang. In deze gebieden is nieuwe bebouwing ongewenst, zodat dit middel het bestemmingsplan moet worden verboden.

Het bosrijke gebied direct ten zuiden van Valkenswaard vormt de kleine ruimtematen, de vele boscomplexen en de veelal grillige bosranden een zeer aantrekkelijk landschap. Hierdoor en door de ligging van de periferie van Valkenswaard, is dit gebied van directe recreatieve betekenis voor de inwoners van Valkenswaard. Om die reden, alsook vanwege het feit dat dit gebied door de versnippering van de grond en de kleine kavels in landbouwkundig opzicht niet bijster waardevol is, is het gewenst, hier een zo aantrekkelijk mogelijk landschap te bewaren. In dit verband kan dit gebied een aparte plaats in gaan nemen in de potentiële recreatieve zone tussen de Deelshurk en de Zeelberg. Het verdient derhalve aanbeveling in het hierbedoelde gebied slechts het huidige gebruik te continueren en ontwikkelingen, die de kwaliteit van het landschap zouden kunnen doen verminderen (bijvoorbeeld nieuwe bebouwing), te voorkomen.

Het overige deel van het plangebied bestaat voor het grootste deel uit het kleinschalige oude cultuurlandschap (de Zeelberg, Schaft, de Kapel, de Hoeve, Voorste- en Achterste Brug). Deze gebieden zijn in cultuurhistorisch en landschappelijk opzicht van dermate groot belang, dat een volledige bescherming er gerechtvaardigd zou zijn. In de praktijk is gebleken, dat dit alleen zou zijn te bereiken door aankoop van dergelijke gebieden. Een volledig op het behoud van het landschap gerichte bestemming, zonder dat daar voor de agrariër financiële

tegemoetkomingen tegevenover staan, zou onherroepelijk leiden tot een verder verval en een verdere vermindering van de landschappelijke kwaliteiten. Vooralsnog ontbreken evenwel de financiële mogelijkheden tot conservering van een aantrekkelijk agrarisch landschap. Overigens wordt het betrokken gebied niet als landschapspark vermeld in de adviezen van de Interdepartementale Commissie Nationale Parken en Nationale Landschapsparken.

Om een geleidelijke achteruitgang van de landschappelijke waarden, die van een volledige beperking van de landbouwkundige ontwikkelingsmogelijkheden onherroepelijk het gevolg zou zijn, te voorkomen, zal in deze gebieden in belangrijke mate aan de wensen van de landbouw moeten worden tegemoetgekomen. Alleen dan is het waarschijnlijk dat de agrariërs van hun kant de bereidheid willen blijven tonen om een aantrekkelijk landschap in stand te houden.

Tegemoetkomen aan de wensen van de agrariërs betekent voor het bestemmingsplan, dat de ruilverkaveling "Schaft" wordt mogelijk gemaakt, zodat verbetering kan worden gebracht in de extensieve productie-omstandigheden, zoals ontsluiting, verkavelingstoestand en waterbeheersing. Dat zich hiermee veranderingen zullen voltrekken in het landschap zal duidelijk zijn. Uitvoering van de ruilverkaveling hoeft echter geenszins te bekenen, dat een volledig nieuw landschap zal ontstaan. Juist het kleinschalige oude cultuurlandschap bezit een schat aan landschappelijke gegevens. Deze dienen dan ook zoveel mogelijk in de ruilverkavelingsplannen te worden opgenomen, zodat uiteindelijk nog veel van het oorspronkelijke landschap in het nieuwe landschap zal zijn terug te vinden. Van bijzonder groot belang is in dit verband, dat de huidige ruimtematen in hoofdlijnen onveranderd blijven en dat de aanwezige beplantingen en de in natuurwetenschappelijk en landschappelijk opzicht waardevolle zandwegen zoveel mogelijk worden gespaard. Ook egalisatiewerkzaamheden zullen alleen in zeer bescheiden mate mogen plaatsvinden. Hiermee is niet alleen het landschapsbelang gediend, maar tevens het natuurwetenschappelijk belang:

niet egaliseren is een voorwaarde voor het behoud van de a-biotische diversiteit. Nieuwe bebouwing is, in beperkte mate, alleen toelaatbaar binnen de aanwezige bebouwingsconcentraties. Voorts is het, in de gebieden van kleine schaal gewenst de omvang van de bedrijfsgebouwen te beperken, teneinde massale bebouwing, die in geen verhouding zou staan tot de omgeving, te voorkomen.

Met betrekking tot de nederzetting de Achterste Brug kan worden opgemerkt, dat een uiterste bescherming dient te worden nagestreefd van de elementen, die karakteristiek zijn voor de nederzetting, zoals: markante boerderijen, zandwegen en waardevolle bomen.

De omgeving van de Deelshurk, het Keersopdal ten zuid-westen van Dommelen en het gebied, dat ten noorden van Valkenswaard aansluit op het Dommeldal, komen qua karakter sterk overeen met het kleinschalige oude cultuurlandschap. Zij hebben dan ook een dienovereenkomstige waardering gekregen. Ofschoon deze gebieden buiten het ruilverkavelingsblok liggen, is hetgeen hiervoor ten aanzien van het oude cultuurlandschap is opgemerkt, in grote lijnen ook op deze gebieden van toepassing.

Rest nog het agrarische gebied ten noorden van de Leenderweg, dat vanwege de geringe grootte en de ligging, apart van het grootste deel van het plangebied, buiten het onderzoek is gehouden. Het is een aantrekkelijke agrarische enclave en om die reden, alsook vanwege het feit, dat de landbouwkundige waarde door de geringe oppervlakte gering is, is voor dit gebied een bestemming, gericht op de continuering van het huidige gebruik, op zijn plaats.

12.3. BIJZONDER GRONDGEBRUIK EN BEBOUWING.

In de afgelopen jaren is het buitengebied voor de stedelijke bevolking in toenemende mate van betekenis geworden als recreatiegebied. Wil zij deze functie optimaal kunnen blijven vervullen en tevens een optimale agrarische structuur mogelijk maken, dan is het nodig het binnendringen van allerlei stedelijke activiteiten en voorzieningen, zoveel mo-

gelijk te voorkomen. In feite komt dit er op neer, dat in het buitengebied slechts vormen van grondgebruik en bebouwing toelaatbaar zijn, die door hun aard in het buitengebied passen, dat wil zeggen, die op een duidelijke manier zijn verbonden aan het platteland.

ijzondere vormen van bodemgebruik

In enkele gevallen kan van bovengenoemd standpunt worden afgeweken, namelijk:

- a. wanneer het steunpunten voor de recreatie in het buitengebied betreft, zoals horecavoorzieningen, maneges, de visvijver en het kampeerterrein bij Schaft;
- b. wanneer het stedelijke voorzieningen in een verstedelijkte omgeving, aan de rand van de stad, betreft, zoals de wasserij in het Dommeldal, de bunker ten noorden van Valkenswaard en de geplande uitbreiding van het sportterrein;
- c. wanneer het voorzieningen betreft, die door hun randverschijnselen niet toelaatbaar zijn in de woonomgeving, zoals de vuilstortplaats (randverschijnsel: stank en rommel) en het Eurocircuit (randverschijnsel: lawaai);
- d. wanneer het voorzieningen ten algemene nutte betreft, zoals transformatorhuisjes en leidingen.

Genoemde voorzieningen zijn in het buitengebied aanvaardbaar en dienen derhalve middels het bestemmingsplan te worden gelegaliseerd.

Het terrein ten zuid-westen van Dommelen, waarvoor een zandwinningsconcessie is verleend en dat in combinatie met de zandwinning voor vuilstortplaats dient, is momenteel voor een deel in gebruik als autorallycircuit (Eurocircuit). Ook op dit terrein zal binnen afzienbare tijd zandwinning en het storten van vuil moeten plaatsvinden.

Na beëindiging van zandwinning en vuilstort zal volgens de huidige plannen het oostelijk deel van het terrein worden bebost. Het gedeelte, dat nu reeds tijdelijk in gebruik is als crossterrein, zal dan weer kunnen worden toegevoegd aan het Eurocircuit.

Bebouwing voor
burgerwoon-
doeleinden

Bebouwing voor burgerwoondoeleinden in het buitengebied is in feite slechts toelaatbaar indien het woningen betreft voor mensen, die door hun werk zozeer aan het buitengebied zijn gebonden (bijvoorbeeld agrariërs, jachtopzieners, boswachters), dat zij daar ook dienen te wonen. Een uitzondering hierop kan worden gemaakt wanneer een essentiële bijdrage aan de instandhouding van het fraaie landschap wordt geleverd, bijvoorbeeld in geval van restauratie van oude boerderijtjes. Daarbij is het van groot belang dat de uitwendige karakteristiek niet ingrijpend verandert.

Het buitengebied van Valkenswaard telt een groot aantal legaal gebouwde burgerwoningen, die niet aan de genoemde voorwaarden voldoen. Gezien de verkregen rechten van de burgers, de sociale en de financiële belangen van de betrokkenen, alsmede de verwervingskosten voor de gemeente, zou "wegbestemmen" van de woningen, enkel om het feit dat zij planologisch eigenlijk niet in het buitengebied thuishoren, niet juist zijn. Slechts indien er sprake is van krotten - voorzover niet cultuurhistorisch, architectonisch of landschappelijk waardevol - of van woningen die ook om andere planologische motieven - bijvoorbeeld wegeaanleg of het creëren van integraal natuurgebied - niet gehandhaafd kunnen worden, is wegbestemmen acceptabel.

Nieuwbouw voor woondoeleinden, anders dan ten behoeve van functies die zulks noodzakelijk maken, is in het buitengebied niet aanvaardbaar.

Agrarische
bebouwing

Vanouds is het platteland woon- en werkgebied voor de boerenbevolking. Woningen en bedrijfsgebouwen, onmisbaar bij de agrarische bodemproductie, horen derhalve in het landelijk gebied.

Bouwwerken van lichte constructie, zoals veldschuren, gereedschapsbergingen en schuilgelegenheden zijn, vanwege de geringe ruimtelijke consequenties, in feite overal in het agrarische gebied toelaatbaar. Teneinde een al te sterke verdichting te voorkomen, dienen wel eisen te worden gesteld aan afmetingen en situering van de gebouwtjes. Nieuwe agrarische bedrijven zijn, vooral om landschappelijke en natuurwetenschappelijke redenen, niet overal onbepikt toelaat-

baar. In bepaalde gebieden zullen de vestigingsmogelijkheden beperkt moeten worden (zie paragraaf 12.2: globale indeling van het plangebied).

Alle bestaande agrarische bedrijven dienen te worden gelegaliseerd en in principe de mogelijkheden te krijgen om zich te ontplooien en aan te passen aan de eisen des tijds. Daarbij is het van belang een zodanige regeling na te streven, dat de oprichting van semi-agrarische en verkapte burgerbebouwing kan worden voorkomen.

In ieder geval in de gebieden, waar nieuwe agrarische bedrijven niet of slechts in beperkte mate toelaatbaar zijn, dient een regeling met bouwkavels en/of bouwzones te worden toegepast.

Bouwzones moeten worden aangegeven in de gebieden, waar nieuwe vestigingen wel toelaatbaar zijn, maar alleen op bepaalde plaatsen. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in het gebied ten noorden van de Bergeijksedijk, waar nieuwe agrarische bedrijven alleen toelaatbaar zijn langs de bestaande noord-zuid wegen.

Bouwkavels dienen te worden toegepast in de gebieden, waar met het oog op toekomstige bestemmingen, in principe alleen het huidige gebruik mag worden gecontinueerd (de Lage Heide, het Dommeldal en de zone tussen de Deelshurk en de Zeelberg), alsmede in de gebieden, waar nieuwe vestigingen om landschappelijke redenen alleen in zeer beperkte mate toelaatbaar zijn (het kleinschalige oude cultuurlandschap, het Keersopdal ten zuid-westen van Dommelen, het agrarische gebied ten noorden van Valkenswaard en de landbouwenclaves in of aan de rand van bosgebieden).

